

**KOMISJA
NADZORU
FINANSOWEGO**

INFORMACJA O SYTUACJI BANKÓW W I KWARTALE 2017 R.

**URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
Lipiec 2017**

Opracowanie:

Andrzej Kotowicz

przy współpracy

Departamentu Bankowości Komercyjnej i Specjalistycznej oraz Instytucji Płatniczych

Urząd Komisji Nadzoru Finansowego

SPIS TREŚCI

NAJWAŻNIEJSZE SPOSTRZEŻENIA I WNIOSKI	4
1. POZYCJA KAPITAŁOWA	11
2. POZYCJA PŁYNNOŚCIOWA	14
3. WYNIKI FINANSOWE	15
4. GŁÓWNE KIERUNKI ROZWOJU	19
5. JAKOŚĆ PORTFELA KREDYTOWEGO	26
6. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	29
7. STRUKTURA WALUTOWA I TERMINÓW PŁATNOŚCI BILANSU	32
SPIS TABEL	34

NAJWAŻNIEJSZE SPOSTRZEŻENIA I WNIOSKI¹

W I kwartale 2017 r. sytuacja sektora bankowego pozostawała stabilna, czemu sprzyjało m.in. przyspieszenie tempa wzrostu gospodarki, dalsza poprawa sytuacji na rynku pracy, nastrojów przedsiębiorstw i konsumentów oraz środowisko niskich stóp procentowych.

Wzmocnienie bazy kapitałowej

Ograniczona liczba banków nie spełniających wymagań regulacyjnych oraz zaleceń KNF

W I kwartale br. odnotowano dalsze wzmocnienie bazy kapitałowej (fundusze własne wzrosły z 175,5 mld zł na koniec ub.r. do 178,1 mld zł na koniec marca br., tj. o 1,5%; współczynnik kapitału Tier I wzrósł z 16,1% do 16,5%, a łączny współczynnik kapitałowy z 17,7% do 17,9%).

Na koniec marca br. 7 banków spółdzielczych nie spełniało minimalnych wymagań regulacyjnych (2 w zakresie funduszy własnych, 3 w zakresie współczynników kapitałowych, a 2 zarówno w zakresie funduszy własnych, jak i współczynników kapitałowych), przy czym ich łączny udział w aktywach sektora bankowego był marginalny (0,3%). Ponadto 1 bank komercyjny oraz 34 banki spółdzielcze nie spełniały zaleceń KNF w zakresie minimalnych współczynników kapitałowych (ich łączny udział w aktywach sektora bankowego wynosił jedynie 2,2%). Pomimo, że liczba i udział banków nie spełniających wymagań regulacyjnych lub zaleceń KNF była niewielka, to sam fakt występowania tego zjawiska należy uznać za niekorzystny.

Pomimo relatywnie zadowalającej sytuacji bieżącej rekomendowane jest utrzymanie mocnej bazy kapitałowej, a w przypadku niektórych banków jej dalsze wzmocnienie, co dla części banków może stanowić istotne wyzwanie w sytuacji obserwowanego zmniejszenia zyskowności sektora bankowego.

Dobra sytuacja w zakresie bieżącej płynności banków

Sytuacja w zakresie bieżącej płynności pozostaje dobra. Podstawowe miary płynności pozostają względnie stabilne i utrzymują się na zadowalających poziomach (dodatnia luka płynności krótkoterminowej zmniejszyła się z 199,3 mld zł na koniec ub.r. do 194,1 mld zł na koniec marca br., a współczynnik płynności krótkoterminowej z 1,62 do 1,52, ale nadal znacznie przekraczał wymagane minimum określone na poziomie 1,00). Jednocześnie wszystkie banki spełniały obowiązującą normę LCR na poziomie 80% (w przypadku banków spółdzielczych występowała grupa banków, która nie spełniała wymaganej normy na poziomie jednostkowym, ale były one członkami IPS i miały zgodę KNF na stosowanie grupowej normy LCR, która była spełniona).

Nadal utrzymuje się nadwyżka depozytów nad kredytami udzielonymi temu sektorowi (na koniec marca br. relacja kredytów do depozytów tego sektora wynosiła 96,7%).

Pomimo zadowalającej sytuacji w zakresie bieżącej płynności, stale zalecane są działania zmierzające do wzrostu stabilności źródeł finansowania.

¹ Uwaga: wszystkie dane UKNF prezentowane w „Informacji” pochodzą z bazy danych z dnia 25 maja 2017 r. w związku z czym nie uwzględniają późniejszych korekt sprawozdań finansowych.

Obniżenie wyników finansowych na skutek rozliczenia przez część banków w I kwartale całości rocznej składki na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków

Rekordowy wynik odsetkowy

Zrealizowany przez sektor bankowy w I kwartale br. wynik finansowy netto okazał się niższy niż w analogicznym okresie ub.r. (wynik finansowy netto sektora bankowego wyniósł 2 818 mln zł i był o 385 mln zł, tj. o 12,0% niższy niż w analogicznym okresie ub.r.; pogorszenie wyników odnotowano w 217 podmiotach skupiających 56,8% aktywów sektora; 17 podmiotów wykazało stratę w łącznej wysokości 197 mln zł).

Obniżenie wyniku finansowego netto nastąpiło na skutek zmniejszenia pozostałego wyniku działalności bankowej oraz salda pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych, wzrostu kosztów działania oraz zwiększenia obowiązkowych obciążeń. W przeciwnym kierunku oddziaływał wzrost wyniku odsetkowego, wyniku z tytułu opłat i prowizji oraz obniżenie ujemnego salda odpisów i rezerw.

W I kwartale br. odnotowano poprawę wyniku działalności bankowej sektora bankowego (o 558 mln zł; 3,9%), co nastąpiło dzięki zwiększeniu wyniku odsetkowego (o 933 mln zł; 10,1%), który osiągnął rekordowy poziom w historii oraz wyniku z tytułu opłat i prowizji (o 259 mln zł; 8,3%), przy jednoczesnym obniżeniu wyniku z pozostałej działalności bankowej (-634 mln zł; -33,8%). Poprawa wyniku odsetkowego nastąpiła dzięki dokonany w ostatnich kwartałach zmianom w polityce depozytowo-kredytowej polegającym na obniżeniu oprocentowania depozytów, przy jednoczesnym podniesieniu oprocentowania części kredytów. W rezultacie odnotowano wzrost przychodów odsetkowych (o 744 mln zł; 5,6%), przy jednoczesnym zmniejszeniu kosztów odsetkowych (-189 mln zł; -4,6%). Zwiększeniu przychodów sprzyjał też wzrost wolumenów biznesowych w niektórych obszarach. Z kolei wzrost wyniku z tytułu opłat i prowizji wynikał ze wzrostu w niektórych bankach przychodów z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek, sprzedaży produktów ubezpieczeniowych, obsługi rachunków bankowych, kart płatniczych i kredytowych, obsługi funduszy inwestycyjnych, działalności maklerskiej i organizacji emisji, etc., jak też zmiany w jednym z banków sposobów ujmowania niektórych transakcji (polegających na ich przesunięciu do wyniku z tytułu opłat i prowizji). Natomiast obniżenie wyniku z pozostałej działalności bankowej to m.in. efekt niższego wyniku zrealizowanego na aktywach finansowych dostępnych do sprzedaży, niższych przychodów z tytułu dywidend, jak też wskazanej wyżej zmiany sposobu ujmowania niektórych transakcji w jednym z banków.

Wzrost kosztów działania (o 838 mln zł; 10,8%) wynikał głównie ze wzrostu wpłat na rzecz BFG (o 556 mln zł; 97,1%), w związku z rozliczeniem przez część banków w kosztach I kwartału całości rocznej składki na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków. Dodatkowym czynnikiem wzrostu kosztów było uchwalenie w ub.r. ustawy o podatku od niektórych instytucji finansowych, która w bieżącym roku objęła cały okres I kwartału, podczas gdy roku ubiegłym jedynie luty i marzec (w rezultacie w I kwartale br. banki zapłaciły podatek w łącznej wysokości 898 mln zł, podczas gdy w ub.r. w kwocie 570 mln zł).

Zmniejszenie ujemnego salda odpisów i rezerw (-221 mln zł; -10,2%) wynikało głównie ze zmniejszenia odpisów z tytułu aktywów niefinansowych (ze względu na wysoką bazę z ub.r.), a w mniejszym stopniu ze zmniejszenia poziomu tworzonych rezerw oraz salda odpisów na aktywa finansowe.

Obserwowane zmiany przełożyły się na poprawę marży odsetkowej (z 2,26 w I kwartale ub.r. do 2,35 w I kwartale br.). Jednak pozostałe z podstawowych miar efektywności działania uległy pogorszeniu, w szczególności odnotowano wzrost wskaźnika kosztów (z 57,07 do 61,45), obniżenie ROA (z 0,79 do 0,65) oraz ROE (z 7,26 do 6,05).

Spadek dochodów w niektórych obszarach, jak też wzrost obciążeń oraz wzrost wymagań regulacyjnych, stanowi istotne wyzwanie dla niektórych banków i wymaga podjęcia przez nie działań, które zapewnią im odpowiedni poziom zyskowności (niski poziom zyskowności niektórych banków jest też konsekwencją błędów popełnionych przez nie w ubiegłych latach).

Na podstawie planów finansowych banków komercyjnych w br. należy oczekiwać obniżenia wyniku finansowego netto sektora bankowego (o około 10%), ale mając na uwadze znaczne zdolności adaptacyjne banków do nowych warunków działania, nie można wykluczyć, że faktycznie zrealizowany wynik będzie lepszy od tego, jaki wynika z przedłożonych planów.

Wzrost skali działania sektora bankowego Ograniczone zmiany w strukturze sektora

Przyspieszenie tempa wzrostu gospodarczego w połączeniu ze stabilną sytuacją przedsiębiorstw, dalszą poprawą sytuacji na rynku pracy, dalszą poprawą nastrojów przedsiębiorstw i konsumentów, jak też środowisko niskich stóp procentowych sprzyjały zwiększeniu skali działania sektora bankowego w niektórych obszarach.

Odnotowany w I kwartale br. nominalny przyrost sumy bilansowej (o 22,4 mld zł, tj. o 1,3%) był niższy niż w analogicznym okresie ub.r., co wynikało z obserwowanego w tym okresie umocnienia złotego względem walut głównych. Po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut względem złotego² przyrost (o 39,5 mld zł, tj. o 2,3%) okazał się wyższy niż w analogicznym okresie ub.r. Należy dodać, że podobnie, jak w latach ubiegłych, silny wpływ na odnotowany przyrost miał wzrost sumy bilansowej w banku państwowym charakterystyczny dla początku roku. Głównymi obszarami przyrostu po stronie aktywów były kredyty dla sektora niefinansowego, a po stronie zobowiązań depozyty sektora budżetowego.

Banki kontynuowały działania zmierzające do wzrostu efektywności działania w drodze optymalizacji zatrudnienia i sieci sprzedaży. Proces ten był wzmocniony przez dokonane w minionych okresach przejścia i fuzje oraz rozwój bankowości elektronicznej. W rezultacie w I kwartale br. doszło do zmniejszenia liczby zatrudnionych w sektorze bankowym (o 0,8 tys. osób) oraz sieci sprzedaży (o 339 placówek). Mając na uwadze globalne trendy należy liczyć się z tym, że proces ten będzie kontynuowany.

Poziom koncentracji nie uległ istotnej zmianie (udział 10-ciu największych banków w aktywach sektora marginalnie wzrósł i na koniec marca br. wynosił 70,7%, ich udział w kredytach dla sektora niefinansowego nie uległ zmianie i wynosił 70,1%, a udział w depozytach sektora niefinansowego marginalnie się obniżył do 74,8%).

W strukturze własnościowej sektora odnotowano wzrost udziału w aktywach banków kontrolowanych przez inwestorów krajowych (z 43,4% do 44,9%), co wynikało głównie ze wskazanego wyżej okresowego przyrostu sumy bilansowej banku państwowego. W kolejnym okresie dojdzie jednak do zasadniczej zmiany struktury własnościowej w sektorze bankowym, w związku z przejściem kontroli nad Bankiem Pekao SA przez kapitał polski (PZU SA i PFR SA), co doprowadzi do zwiększenia udziału kapitału krajowego w aktywach sektora do około 55%.

Przyspieszenie tempa wzrostu kredytów Konieczna dalsza korekta w polityce kredytowej niektórych banków Wskazany rozwój kredytów mieszkaniowych o stałym oprocentowaniu

Odnotowany w I kwartale br. przyrost akcji kredytowej (wartość kredytów ogółem zwiększyła się o 10,5 mld zł, tj. o 0,9%; po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 24,5 mld zł, tj. o 2,1%), był znacznie wyższy niż w analogicznym okresie ub.r. (ponad czterokrotnie). Wynikało to głównie ze wzrostu

² Do ustalenia tempa wzrostu wybranych pozycji bilansu skorygowanego o zmiany kursów walut przyjęto ich poziom z końca marca br., przy czym ze względu na ograniczenia systemu sprawozdawczego, prezentowane dane należy traktować jako przybliżone szacunki.

kredytów dla sektora przedsiębiorstw, a w mniejszym stopniu ze wzrostu kredytów dla gospodarstw domowych i sektora finansowego.

W I kwartale br. wartość portfela kredytów gospodarstw domowych w ujęciu nominalnym uległa zmniejszeniu (o 1,0 mld zł, tj. o -0,2%), co wynikało z umocnienia złotego, skutkującego obniżeniem wyrażonego w złotych stanu kredytów walutowych (stanowiących 25,4% całości portfela tych kredytów). Po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut odnotowano wzrost stanu kredytów (o 6,6 mld zł, tj. o 1,0%), co oznacza, że przyrost był wyższy niż w analogicznym okresie ub.r. (o około 25%).

Tempo wzrostu kredytów mieszkaniowych pozostaje relatywnie stabilne. W ujęciu nominalnym w I kwartale br. odnotowano zmniejszenie stanu portfela tych kredytów (-4,2 mld zł, -1,1%), co wynikało ze wskazanego umocnienia złotego. Po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut stan kredytów mieszkaniowych wzrósł (o 2,9 mld zł, tj. o 0,7%), a odnotowany przyrost był wyższy (o około 10%) niż w analogicznym okresie ub.r. (również dane AMRON-SARFIN i BIK wskazują na znaczny wzrost akcji kredytowej). Rozwojowi akcji kredytowej sprzyja środowisko niskich stóp procentowych, poprawa sytuacji na rynku pracy oraz względna stabilizacja cen na rynku nieruchomości. Dodatkowo popyt wzmocniony jest przez program „Mieszkanie dla Młodych”. W strukturze walutowej portfela odnotowano dalsze zmniejszenie udziału kredytów walutowych (z 41,4% na koniec ub.r. do 39,6% na koniec marca br.), jak też obniżenie stanu zadłużenia w walucie oryginalnej (zadłużenie z tytułu kredytów CHF zmniejszyło się z 32,6 mld CHF na koniec ub.r. do 32,0 mld CHF na koniec marca br.). Mając na uwadze niewłaściwe praktyki obserwowane w obszarze udzielania kredytów mieszkaniowych, polegające m.in. na akceptowaniu przy wyliczaniu zdolności kredytowej zaniżonych kosztów utrzymania oraz niedoszacowaniu ryzyka stopy procentowej, KNF wydała bankom indywidualne zalecenia. Bieżący monitoring wskazuje, że niektóre banki pozostają opóźnione w kwestii aktualizacji kosztów utrzymania, a niektóre nadal stosują nieadekwatne bufora na ryzyko stopy procentowej, w związku z czym KNF kontynuuje stosowne działania nadzorcze. Mając na uwadze, że kredyty mieszkaniowe cechuje bardzo długi okres ekspozycji na ryzyko, wskazany jest rozwój kredytów o stałym oprocentowaniu (kredyty o stałym oprocentowaniu stanowią zaledwie 0,2% portfela).

Przyrost stanu portfela kredytów konsumpcyjnych (o 1,3 mld zł, tj. o 0,9%; skorygowany o 1,6 mld zł, tj. o 1,1%) był wyższy (o około 5%) niż w analogicznym okresie ub.r. Zwiększeniu akcji kredytowej sprzyja poprawa sytuacji na rynku pracy, rekordowo wysoki poziom optymizmu konsumentów, niskie stopy procentowe, poprawa jakości kredytów, jak też modyfikacja strategii działania części banków w kierunku większego udziału krótkoterminowych kredytów detalicznych. Dodatkowym czynnikiem, który może mieć korzystny wpływ na rozwój akcji kredytowej w tym obszarze jest uruchomiony w ub.r. Program „Rodzina 500+”, który może zwiększać skłonność części gospodarstw domowych do zwiększenia swojego zadłużenia, jak też skłonność banków do rozszerzenia akcji kredytowej. Należy jednak mieć na uwadze, że poprawa sytuacji finansowej gospodarstw domowych, jak też Program „Rodzina 500+” mogą też prowadzić do wzrostu realizacji potrzeb konsumpcyjnych przez gospodarstwa domowe w oparciu o środki własne, zwłaszcza w przypadku zaspokajania potrzeb konsumpcyjnych o niższej wartości.

Obserwowane w I kwartale br. przyspieszenie tempa wzrostu gospodarki sprzyjało rozszerzeniu akcji kredytowej w obszarze kredytów dla przedsiębiorstw, których przyrost (o 8,4 mld zł, tj. o 2,4%; skorygowany o 13,1 mld zł, tj. o 3,9%) był znacznie wyższy od odnotowanego w analogicznym okresie ub.r. (o około 60%). Przyrost obserwowany był zarówno w obszarze kredytów dla dużych przedsiębiorstw, jak i kredytów dla MSP, przy czym z punktu widzenia celu udzielenia kredytu wzrost akcji kredytowej obserwowano głównie w obszarze kredytów na działalność bieżącą oraz inwestycyjną. W kontekście dynamiki akcji kredytowej, należy mieć na uwadze badania NBP, które wskazują na spadek zainteresowania przedsiębiorstw kredytem i to pomimo jego wysokiej dostępności i historycznie najniższej ceny, co wynika z ich ogólnie dobrej sytuacji finansowej, jak też z rozwoju alternatywnych form finansowania działalności oraz finansowania rozwoju części przedsiębiorstw kontrolowanych przez inwestorów zagranicznych w oparciu o środki grupy macierzystej.

W ocenie NBP obecne tempo wzrostu akcji kredytowej z jednej strony nie powinno prowadzić do narastania nierównowag oraz zagrażać stabilności finansowej, a z drugiej nie powinno stanowić bariery dla rozwoju gospodarki.

Jakość portfela kredytowego pozostaje stabilna

Jakość portfela kredytowego pozostaje stabilna. W I kwartale br. odnotowano zmniejszenie stanu kredytów zagrożonych (o 1,0 mld zł, tj. o -1,4%), ale po części był to efekt zmiany zasad rachunkowości z PSR na MSR/MSSF w jednym z banków, co skutkowało wyłączeniem z kategorii zagrożone części portfela kredytowego. Obniżenie stanu kredytów zagrożonych w połączeniu ze wzrostem portfela kredytowego doprowadziło do zmniejszenia udziału kredytów zagrożonych (z 6,1% na koniec ub.r. do 6,0% na koniec marca br.).

Zmniejszenie stanu kredytów ze stwierdzoną utratą wartości odnotowano w portfelu kredytów dla przedsiębiorstw oraz kredytów mieszkaniowych, a nieznaczny wzrost w portfelu kredytów konsumpcyjnych i pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych. Jakość kredytów dla sektora finansowego i budżetowego pozostawała wysoka (udział kredytów zagrożonych w tych portfelach był marginalny).

W I kwartale br. odnotowano nieznaczny spadek stanu zagrożonych kredytów mieszkaniowych (o 0,1 mld zł, tj. o -0,1%), ale w związku ze zmniejszeniem nominalnej wartości całego portfela ich udział w portfelu nie uległ zmianie (2,9%). W okresie tym odnotowano też spadek stanu kredytów opóźnionych w spłacie powyżej 30 dni (o 0,2 mld zł), ale ich udział w portfelu również pozostał stabilny (2,8%). Trzeba jednak mieć na uwadze, że spadek stanu kredytów zagrożonych po części wynikał z umocnienia złotego, co skutkowało zmniejszeniem stanu kredytów zagrożonych w portfelu kredytów walutowych. Ponadto, w kontekście wysokiej bieżącej jakości kredytów mieszkaniowych na tle innych portfeli, UKNF stale podkreśla, że należy mieć na uwadze iż portfel ten generuje szereg rodzajów potencjalnego ryzyka, które może zmaterializować się w przyszłości (w szczególności trzeba mieć na uwadze dominującą rolę tych kredytów w bilansie sektora bankowego, wysoki udział kredytów walutowych, wysokie LTV części portfela kredytowego, jak też kwestie społeczne i prawne związane z realizacją zabezpieczeń). Dlatego też banki posiadające istotny portfel kredytów o niekorzystnych parametrach powinny zabezpieczyć związane z nim ryzyko m.in. za pomocą dodatkowego kapitału, który pokryłby koszty materializacji ryzyka w przypadku realizacji niekorzystnych scenariuszy.

Jakość portfela kredytów konsumpcyjnych pozostaje stabilna. W I kwartale br. w portfelu tych kredytów odnotowano marginalny wzrost stanu kredytów zagrożonych (o 0,1 mld zł, tj. o 0,4%) oraz kredytów opóźnionych w spłacie powyżej 30 dni (o 0,1 mld zł, tj. o 0,4%), ale wyższa dynamika wzrostu całego portfela spowodowała nieznaczne obniżenie udziału kredytów zagrożonych i opóźnionych w spłacie powyżej 30 dni (na koniec marca br. wynosił on odpowiednio 11,4% i 11,8%).

Jakość pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych również pozostaje stabilna. W I kwartale br. odnotowano nieznaczny wzrost stanu kredytów zagrożonych w portfelu tych kredytów (o 0,3 mld zł, tj. o 2,6%), ale wyższa dynamika wzrostu całego portfela spowodowała, że udział kredytów zagrożonych nie uległ zmianie (na koniec marca br. wynosił 10,0%).

Jakość portfela kredytów dla przedsiębiorstw uległa poprawie. W I kwartale br. odnotowano zmniejszenie stanu zagrożonych kredytów przedsiębiorstw (o 1,3 mld zł, tj. -4,0%) oraz ich udziału w portfelu (z 9,1% na koniec ub.r. do 8,6% na koniec marca br.). Z punktu widzenia skali działania przedsiębiorstw poprawę odnotowano zarówno w portfelu kredytów dla MSP (stan kredytów zagrożonych zmniejszył się o 1,1 mld zł, a ich udział w portfelu obniżył z 11,0% do 10,2%), jak i kredytów dla dużych przedsiębiorstw (stan kredytów zagrożonych obniżył się o 0,7 mld zł, a ich udział w portfelu z 6,7% do 6,5%). Należy jednak mieć na uwadze, że ten korzystny obraz po części wynikał ze wskazanej już

zmiany zasad rachunkowości w jednym z banków, skutkującym wyłączeniem z kategorii zagrożone części portfela kredytów dla MSP.

Dalszy wzrost portfela papierów skarbowych

W I kwartale br. odnotowano dalszy wzrost najpłynniejszych aktywów (9,4 mld zł, tj. o 1,8%). Wzrost wynikał ze zwiększenia portfela papierów skarbowych (o 11,2 mld zł) oraz przejściowego wzrostu lokat w banku centralnym (o 9,8 mld zł), przy czym większość przyrostu papierów skarbowych wystąpiła w podmiotach, które od ubiegłego roku podlegają ustawie podatku od niektórych instytucji finansowych. Nieznacznie szybszy przyrost aktywów płynnych niż innych aktywów doprowadził do marginalnego wzrostu ich udziału w sumie bilansowej (z 29,8% na koniec ub.r. do 29,9% na koniec marca br.).

Wzrost zobowiązań i kapitałów

Zmniejszenie tempa wzrostu depozytów sektora niefinansowego

Odnotowany w I kwartale br. wzrost sumy bilansowej sektora bankowego wyraził się również we wzroście jego zobowiązań (o 17,3 mld zł, tj. o 1,1%; skorygowany o 32,0 mld zł, tj. o 2,1%) oraz kapitałów (o 5,1 mld zł; tj. o 2,8%). Wzrost zobowiązań wynikał głównie z przyrostu depozytów sektora budżetowego, a w znacznie mniejszym stopniu z przyrostu depozytów gospodarstw domowych.

W I kwartale br. odnotowano zmniejszenie stanu depozytów sektora niefinansowego (o 13,7 mld zł, tj. o -1,3%; skorygowany -7,6 mld zł, tj. o -0,7%), podczas gdy w analogicznym okresie ub.r. odnotowano przyrost depozytów. Zmniejszenie stanu depozytów nastąpiło na skutek głębszego niż we wcześniejszych latach okresowego odpływu depozytów przedsiębiorstw (spadek o 22,8 mld zł, tj. o -8,3%) oraz obniżenia tempa wzrostu depozytów gospodarstw domowych (wzrost o 8,9 mld zł, tj. o 1,2%). Obecnie trudno jest stwierdzić, czy obniżenie tempa wzrostu depozytów jest zjawiskiem trwałym, czy też ma charakter przejściowy. W szczególności przyspieszenie tempa wzrostu gospodarki oraz poprawa nastrojów przedsiębiorstw i konsumentów mogły skłonić część przedsiębiorstw do rozszerzenia skali działania i inwestycji w oparciu o środki własne, ulokowane dotychczas w bankach. Niewątpliwie rozwój bazy depozytowej pozostaje jednak pod presją środowiska niskich stóp procentowych oraz zmniejszenia przez banki oprocentowania depozytów na skutek wprowadzenia podatku od niektórych instytucji finansowych, co wpływa na zmniejszenie skłonności do oszczędzania w bankach oraz poszukiwania alternatywnych form oszczędności i inwestycji, a zarazem powoduje zmniejszenie przyrostu depozytów z tytułu odsetek od już złożonych lokat. Dodatkowo powrót zjawisk inflacyjnych spowodował, że realne oprocentowanie depozytów stało się ujemne, co wywiera dodatkową presję na poszukiwanie alternatywnych form oszczędzania. W strukturze terminowej depozytów odnotowano dalszy wzrost udziału depozytów bieżących (z 58,1% na koniec ub.r. do 58,7% na koniec marca br.).

W I kwartale br. odnotowano zmniejszenie nominalnego stanu depozytów oraz kredytów sektora finansowego (o 4,9 mld zł, tj. o 1,9%), ale po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut odnotowano marginalny wzrost stanu tych środków (o 0,9 mld zł, tj. o 0,4%). W długim okresie stan tych środków pozostaje względnie stabilny, co prowadzi do stopniowego zmniejszenia ich udziału w strukturze zobowiązań i w całej sumie bilansowej (na koniec marca br. stanowiły one 15,9% ogółu zobowiązań oraz 14,2% sumy bilansowej).

Podobnie, jak w latach ubiegłych, na początku roku odnotowano silny napływ lokat sektora rządowego, które lokowane są w banku państwowym (na koniec marca br. stan tych środków był o 38,1 mld zł, tj. o 60,0% wyższy niż na koniec ub.r.). Należy jednak mieć na uwadze, że napływ tych środków ma charakter okresowy i jest bardzo silnie skoncentrowany, w rezultacie czego rola tych środków w finansowaniu działalności banków pozostaje ograniczona.

Stan pozostałych zobowiązań nie uległ większym zmianom.

Otoczenie makroekonomiczne tworzy sprzyjające warunki dla działania banków, ale w otoczeniu zewnętrznym utrzymuje się szereg źródeł ryzyka i niepewności

Obserwowane w I kwartale przyspieszenie tempa wzrostu polskiej gospodarki przekłada się na dalszą poprawę sytuacji i nastrojów przedsiębiorstw, poprawę na rynku pracy (rekordowo niska stopa bezrobocia) oraz poprawę sytuacji gospodarstw domowych i nastrojów konsumentów, które kształtują się na rekordowo wysokim poziomie (istotną rolę odgrywa też Program „Rodzina 500+”, który znacząco zwiększył dochody części gospodarstw domowych). Tym samym można uznać, że otoczenie makroekonomiczne sprzyja rozwojowi sektora bankowego.

Należy jednak mieć na uwadze, że w otoczeniu zewnętrznym polskiej gospodarki znajduje się szereg źródeł niepewności i potencjalnego ryzyka, które mogą wpływać niekorzystnie na polską gospodarkę, a w konsekwencji i sytuację sektora bankowego.

Źródłem niepewności i potencjalnego ryzyka są również zmiany o charakterze regulacyjnym, które mogą oddziaływać tak pozytywnie, jak i negatywnie na sytuację gospodarstw domowych, przedsiębiorstw oraz banków. Wydaje się jednak, że w przypadku większości tych czynników banki mają możliwość adaptacji, w krótkim lub średnim okresie.

1. POZYCJA KAPITAŁOWA

Wzrost funduszy sektora bankowego

Tabela 1. Fundusze własne i kwota ekspozycji na ryzyko

	Wartość (mld zł)			Zmiana w 2017	
	03/2016	12/2016	03/2017	mld zł	%
Fundusze własne	164,8	175,5	178,1	2,6	1,5%
- kapitał Tier I	151,3	159,9	163,4	3,6	2,2%
kapitał podstawowy Tier I	151,2	159,8	163,4	3,6	2,2%
kapitał dodatkowy Tier I	0,1	0,1	0,1	0,0	-4,0%
- kapitał Tier II	13,6	15,6	14,7	-1,0	-6,3%
łącna kwota ekspozycja na ryzyko	966,7	990,3	992,9	2,7	0,3%
- kredytowe, kontrahenta, rozmycia oraz dostaw	855,9	879,5	882,8	3,3	0,4%
- operacyjne	79,5	80,0	79,8	-0,2	-0,2%
- pozostałe ³	31,3	30,8	30,3	-0,5	-1,5%

W I kwartale br. doszło do dalszego wzmocnienia bazy kapitałowej – na koniec marca br. fundusze własne sektora bankowego wynosiły 178,1 mld zł i były o 2,6 mld zł, tj. o 1,5% wyższe od funduszy na koniec ub.r.

Na koniec okresu 4 banki spółdzielcze nie spełniały wymagań w zakresie minimalnego poziomu kapitału założycielskiego (ich łączny udział w aktywach sektora wynosił poniżej 0,1%).

łącna kwota ekspozycji na ryzyko uległa zwiększeniu jedynie o 2,7 mld zł, tj. o 0,3%, głównie za sprawą wzrostu ekspozycji na ryzyko kredytowe.

Miary adekwatności kapitałowej na względnie zadowalających poziomach

Tabela 2. Współczynniki kapitałowe

	Wartość współczynnika			Udział w aktywach sektora (%)		
	03/2016	12/2016	03/2017	03/2016	12/2016	03/2017
Współczynnik kapitału Tier I (T1)						
Sektor	15,6	16,1	16,5			
Banki komercyjne	15,6	16,2	16,5			
Banki spółdzielcze	15,8	16,0	16,0			
łącny współczynnik kapitałowy (TCR)						
Sektor	17,1	17,7	17,9			
Banki komercyjne	17,1	17,8	18,0			
Banki spółdzielcze	17,0	17,1	17,0			
Rozkład banków względem wysokości łącznego współczynnika kapitałowego (liczba banków i udział)						
poniżej 8%	1	3	2	0,0%	0,1%	0,0%
8-12%	17	14	14	1,6%	1,7%	1,8%
12% i więcej	580	577	578	96,4%	96,1%	95,9%
Banki niespełniające wymagań regulacyjnych lub zaleceń KNF (liczba banków i udział)						
w zakresie minimalnych wartości współczynników kapitałowych						
niespełniające wymagań CRR	5	5	5	1,4%	1,4%	0,3%
niespełniające zaleceń KNF	42	29	35	14,5%	1,9%	2,2%

³ Kategoria ta obejmuje łączną kwotę ekspozycji na ryzyko z tytułu ryzyka pozycji, ryzyka walutowego i ryzyka cen towarów, stałych kosztów pośrednich, dużych ekspozycji w portfelu handlowym, rozliczenia/dostawy oraz innych ekspozycji na ryzyko.

Wzrost funduszy własnych w połączeniu z niskim przyrostem łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko spowodował wzrost współczynników kapitałowych. Według stanu na koniec marca br. współczynnik kapitału podstawowego Tier I (CET1) sektora bankowego wynosił 16,5%, współczynnik kapitału Tier I (T1) również 16,5%, a łączny współczynnik kapitałowy (TCR) 17,9%, co oznacza że sektor bankowy traktowany jako jeden bank spełniał minimalne wymagania regulacyjne określone w pakiecie CRD IV/CRR⁴.

Po uwzględnieniu dodatkowych wymogów kapitałowych (z tytułu „add-on”, bufora zabezpieczającego, bufora antycyklicznego oraz bufora OSII)⁵ na koniec marca br. pięć banków spółdzielczych nie spełniało minimalnych poziomów współczynników kapitałowych określonych w pakiecie CRD IV/CRR (ich udział w aktywach sektora wynosił 0,3%).

Jednocześnie jeden bank komercyjny oraz trzydzieści cztery banki spółdzielcze nie spełniały zaleceń KNF w sprawie minimalnych poziomów współczynników kapitałowych⁶ (ich udział w aktywach sektora wynosił 2,2%).

Pomimo, że udział tych banków w aktywach sektora bankowego jest niski, to sam fakt występowania tego zjawiska należy uznać za niekorzystny.

Wskaźniki dźwigni finansowej na zadowalających poziomach

Zgodnie z zaleceniami KNF w sprawie polityki dywidendowej, KNF oczekuje, że wskaźnik dźwigni finansowej w bankach dokonujących wypłaty dywidendy powinien być wyższy od 5%. Na koniec marca br. tylko dwa banki komercyjne oraz dwanaście banków spółdzielczych nie spełniało oczekiwań nadzoru w tym zakresie.

Rekomendowane utrzymanie mocnej bazy kapitałowej

Pomimo relatywnie zadowalającej sytuacji bieżącej rekomendowane jest utrzymanie mocnej bazy kapitałowej, a w przypadku niektórych banków jej dalsze wzmocnienie, co wynika z poziomu ryzyka już zakumulowanego w bilansach banków, jak też źródeł potencjalnego ryzyka znajdujących się w otoczeniu banków i polskiej gospodarki. Ponadto, banki posiadające istotne ekspozycje na rynku walutowych kredytów dla gospodarstw domowych zabezpieczonych hipotecznie, muszą liczyć się z aktualizacją zaleceń w sprawie dodatkowego wymogu kapitałowego na pokrycie ryzyka związanego z portfelem tych kredytów.

W kontekście możliwości zwiększania bazy kapitałowej, należy mieć na uwadze obniżenie możliwości gromadzenia kapitałów w drodze akumulacji zysków, co wynika z malejącej zyskowności sektora

⁴ Zgodnie z art. 92 CRR banki zobowiązane są utrzymywać współczynnik kapitału podstawowego Tier I, współczynnik kapitału Tier I oraz łączny współczynnik kapitałowy na poziomie nie niższym niż odpowiednio 4,5%; 6,0% i 8,0% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko.

⁵ Dodatkowy wymóg kapitałowy nałożony na banki posiadające istotne ekspozycje na rynku walutowych kredytów dla gospodarstw domowych zabezpieczonych hipotecznie (tzw. „add-on”) w zależności od banku wynosi od 0,5% do 3,8%, bufor zabezpieczający 1,25%, bufor antycykliczny 0,0%, a bufor OSII w zależności od banku wynosi od 0,0% do 0,75%. Szarzej zob. „Raport o sytuacji banków w 2016 r.”, UKNF.

⁶ Zgodnie z zaleceniami KNF współczynnik kapitału Tier I oraz łączny współczynnik kapitałowy powinny być na poziomie nie niższym niż odpowiednio 9,00% oraz 12,00% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko powiększonych o dodatkowy wymóg nałożony na banki posiadające istotne ekspozycje na rynku walutowych kredytów dla gospodarstw domowych zabezpieczonych hipotecznie („add-on”), bufor zabezpieczający, bufor antycykliczny oraz bufor OSII.

bankowego na skutek ograniczenia źródeł ich dochodów, niskich stóp procentowych, rosnących obciążeń na rzecz BFG, jak też uchwalenia ustawy o podatku od niektórych instytucji finansowych. Malejąca zyskowość sektora może też zmniejszyć skłonność inwestorów do inwestowania w banki, co niektórym podmiotom może ograniczać możliwości pozyskania kapitału na rynku.

2. POZYCJA PŁYNNOSCIOWA

Zadowolająca sytuacja w zakresie bieżącej płynności banków

Tabela 3. Wybrane miary płynności

	Wartość (mld zł)			Zmiana w 2017	
	03/2016	12/2016	03/2017	mld zł	%
Podstawowa rezerwa płynności	307,0	343,6	355,8	12,2	3,5%
Uzupełniająca rezerwa płynności	228,3	177,9	215,2	37,3	20,9%
Środki obce niestabilne	375,7	322,2	376,9	54,6	16,9%
Luka płynności krótkoterminowej	159,6	199,3	194,1	-5,2	-2,6%
Współczynnik płynności krótkoterminowej	1,42	1,62	1,52	x	x
Środki obce stabilne	1 127,5	1 204,0	1 212,7	8,7	0,7%
Kredyty dla sektora niefinansowego	933,8	974,0	981,0	7,0	0,7%
Depozyty sektora niefinansowego	938,7	1 028,1	1 014,4	-13,7	-1,3%
Nadwyżka/niedobór depozytów	4,9	54,1	33,3	x	x
Relacja kredyty/depozyty	99,5%	94,7%	96,7%	x	x

Przestrzeżenie postanowień uchwały KNF nr 386/2008 pozostaje zadowolające. Liczba naruszeń uchwały pozostaje niewielka i dotyczy podmiotów mających marginalne znaczenie w skali systemu.

Podstawowe miary płynności pozostają względnie stabilne i utrzymują się na zadowolających poziomach. W I kwartale br. odnotowano wzrost podstawowej oraz uzupełniającej rezerwy płynności, ale w związku z wyższym wzrostem środków obcych niestabilnych, nastąpiło nieznaczne zmniejszenie dodatniej luki płynności (do 194,1 mld zł) oraz obniżenie współczynnika płynności krótkoterminowej (do 1,52), ale nadal pozostaje on na poziomie znacznie przekraczającym wymagane minimum (1,00).

Wszystkie banki komercyjne spełniały obowiązującą normę LCR na poziomie 80% (poziom 80% obowiązuje od stycznia br.). W przypadku banków spółdzielczych występowała grupa banków, która nie spełniała wymaganej normy na poziomie jednostkowym, ale były one członkami IPS i miały zgodę KNF na stosowanie grupowej normy LCR, która była spełniona.

Pomimo zmniejszenia w I kwartale br. stanu depozytów sektora niefinansowego, nadal utrzymuje się nadwyżka depozytów nad kredytami udzielonymi temu sektorowi (na koniec marca relacja kredytów do depozytów tego sektora wynosiła 96,7%).

Zalecane działania zwiększające stabilność źródeł finansowania

Pomimo zadowolającej sytuacji w zakresie bieżącej płynności, stale zalecane są działania zmierzające do wzrostu stabilności źródeł finansowania oraz realizacji strategii, które będą dobrze wkomponowane w uwarunkowania zewnętrzne. W szczególności pożądana jest dalsza dywersyfikacja źródeł finansowania oraz wydłużanie terminów wymagalności zobowiązań.

3. WYNIKI FINANSOWE

Obniżenie wyników finansowych, głównie na skutek rozliczenia w I kwartale przez część banków całości rocznej składki na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków

Tabela 4. Wybrane elementy rachunku wyników sektora bankowego

	Wartość (mln zł)		Zmiana		Wynik w czterech ostatnich kwartałach			
	03/2016	03/2017	mln zł	%	II/16	III/16	IV/16	I/17
Wynik działalności bankowej	14 196	14 754	558	3,9%	16 908	14 431	13 781	14 754
- wynik z tytułu odsetek	9 192	10 125	933	10,1%	9 352	9 853	9 630	10 125
- wynik z tytułu opłat i prowizji	3 127	3 386	259	8,3%	3 150	3 215	3 100	3 386
- pozostałe pozycje	1 877	1 243	-634	-33,8%	4 406	1 363	1 051	1 243
Koszty działania	7 738	8 576	838	10,8%	8 034	8 065	7 821	8 576
Amortyzacja	724	730	6	0,8%	726	721	742	730
Saldo rezerw i odpisów (ujemne)	2 173	1 952	-221	-10,2%	2 088	2 027	2 467	1 952
WYNIK FINANSOWY NETTO, w tym:	3 202	2 818	-385	-12,0%	5 119	3 070	2 768	2 818
- banki komercyjne i oddz. inst. kred.	3 000	2 581	-419	-14,0%	4 966	2 913	2 713	2 581
- banki spółdzielcze	203	237	34	16,7%	153	157	54	237

Zrealizowany w okresie I kwartale br. wynik netto sektora bankowego wyniósł 2 818 mln zł i był o 385 mln zł, tj. o 12,0% niższy niż w analogicznym okresie ub.r., przy czym obniżenie wyników odnotowano w 217 podmiotach skupiających 56,8% aktywów sektora. Jednocześnie 5 banków komercyjnych, 2 spółdzielcze oraz 10 oddziałów instytucji kredytowych wykazało stratę w łącznej wysokości 197 mln zł (ich udział w aktywach sektora wynosił 8,1%).

Tabela 5. Czynniki zmiany wyniku finansowego netto sektora bankowego w 2017

	Wartość (mln zł)		Wpływ na zmianę
	03/2016	03/2017	
1. Wynik działalności bankowej	14 196	14 754	
- wynik z tytułu odsetek	9 192	10 125	933
- wynik z tytułu opłat i prowizji	3 127	3 386	259
- pozostały wynik działalności bankowej	1 877	1 243	-634
2. Pozostałe przychody/koszty operacyjne (saldo) ⁷	630	389	-241
3. Koszty działania banku	7 738	8 576	-838
4. Amortyzacja	724	730	-6
5. Saldo odpisów i rezerw (ujemne)	2 173	1 952	221
6. Wynik z działalności operacyjnej (1+2-3-4-5)	4 191	3 885	
7. Wynik na operacjach nadzwyczajnych i działalności nieoperacyjnej	44	57	13
8. Wynik brutto z działalności kontynuowanej (6+7)	4 235	3 942	
9. Obowiązkowe obciążenia	1 033	1 124	-91
10. Zysk netto z działalności kontynuowanej (8-9)	3 202	2 818	
11. Wynik netto z działalności zaniechanej	0	0	0
12. Wynik finansowy netto (10+11)	3 202	2 818	-385

Obniżenie wyniku finansowego netto nastąpiło na skutek zmniejszenia pozostałego wyniku działalności bankowej oraz salda pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych, wzrostu kosztów działania oraz

⁷ Uwzględnia się tu również wynik z tytułu korekt wartości godziwej w rachunkowości zabezpieczeń i wynik z tytułu zaprzestania ujmowania składników aktywów innych niż przeznaczone do sprzedaży.

zwiększenia obowiązkowych obciążeń. W przeciwnym kierunku oddziaływał wzrost wyniku odsetkowego, wyniku z tytułu opłat i prowizji oraz obniżenie ujemnego salda odpisów i rezerw.

Rekordowy wynik odsetkowy
Wzrost wyniku z tytułu opłat i prowizji
Spadek pozostałego wyniku działalności bankowej

W I kwartale br. odnotowano poprawę wyniku działalności bankowej sektora bankowego (o 558 mln zł; 3,9%), co nastąpiło dzięki zwiększeniu wyniku odsetkowego (o 933 mln zł; 10,1%) oraz wyniku z tytułu opłat i prowizji (o 259 mln zł; 8,3%), przy jednoczesnym obniżeniu wyniku z pozostałej działalności bankowej (-634 mln zł; -33,8%).

Pomimo utrzymującego się środowiska niskich stóp procentowych sektor bankowy zrealizował w I kwartale br. rekordowy wynik odsetkowy (10 125 mln zł). Zostało to osiągnięte dzięki dokonany w ostatnich kwartałach zmianom w polityce depozytowo-kredytowej polegającym na obniżeniu oprocentowania depozytów, przy jednoczesnym zwiększeniu oprocentowania części kredytów⁸. W rezultacie, w I kwartale br. odnotowano wzrost przychodów odsetkowych (o 744 mln zł; 5,6%), przy jednoczesnym zmniejszeniu kosztów odsetkowych (o 189 mln zł; -4,6%). Zwiększeniu przychodów sprzyjał dodatkowo wzrost wolumenów biznesowych w niektórych obszarach. Wzrost przychodów odsetkowych dotyczył większości pozycji, przy czym w ujęciu wartościowym w największym stopniu wzrosły przychody z tytułu instrumentów dłużnych (o 223 mln zł; 14,6%), kredytów mieszkaniowych (o 139 mln zł; 5,8%), kredytów dla przedsiębiorstw (o 138 mln zł; 4,9%), kredytów konsumpcyjnych (o 115 mln zł; 3,3%) oraz przychody z tytułu należności od sektora finansowego (o 95 mln zł; 7,6%). Z kolei zmniejszenie kosztów odsetkowych dotyczyło przede wszystkim odsetek płaconych z tytułu depozytów gospodarstw domowych (-216 mln zł; -11,1%), a w mniejszym stopniu depozytów przedsiębiorstw (-42 mln zł; -6,8%). Z drugiej strony odnotowano wzrost kosztów z tytułu zobowiązań wobec sektora budżetowego (o 52 mln zł; 26,0%) oraz finansowego (o 20 mln zł; 1,5%).

Wzrost wyniku z tytułu opłat i prowizji wynikał ze wzrostu w niektórych bankach przychodów z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek, sprzedaży produktów ubezpieczeniowych, obsługi rachunków bankowych, kart płatniczych i kredytowych, obsługi funduszy inwestycyjnych, działalności maklerskiej i organizacji emisji, etc. Dodatkowo w jednym z dużych banków nastąpiła zmiana prezentacji niektórych transakcji, polegająca na ich przesunięciu do wyniku z tytułu prowizji i opłat, podczas gdy wcześniej były one ujmowane w pozycji pozostały wynik działalności bankowej.

Z kolei obniżenie wyniku z pozostałej działalności bankowej to m.in. efekt niższego wyniku zrealizowanego na aktywach finansowych dostępnych do sprzedaży, niższych przychodów z tytułu dywidend, jak też wskazanej wyżej zmiany sposobu ujmowania niektórych transakcji w jednym z dużych banków.

⁸ W I kwartale br. obserwowano ograniczone zmiany w oprocentowaniu depozytów i kredytów. Oprocentowanie nowo przyjmowanych (tzw. ujęcie OPN) depozytów ogółem pozostało na poziomie z grudnia ub.r. i wynosiło 1,3% (gospodarstw domowych 1,5%, przedsiębiorstw 1,3%). Oprocentowanie kredytów ogółem wzrosło z 4,9% do 5,0% (kredytów konsumpcyjnych wzrosło z 7,5% do 7,7% ale rzeczywista stopa zmniejszyła się z 14,9% do 14,3%; kredytów mieszkaniowych pozostało na poziomie 4,4%, a rzeczywista stopa na poziomie 4,6%; kredytów dla przedsiębiorstw uległo zwiększeniu z 3,6% do 3,7%).

Zmniejszenie wyniku z tytułu pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych

Wynik z tytułu pozostałych przychodów i kosztów uległ zmniejszeniu (o 241 mln zł; -38,3%) na skutek jego wysokiej bazy z ub.r., wynikającej ze zdarzeń o charakterze jednorazowym w kilku bankach, które zwiększyły ich przychody z tego tytułu.

Znaczny wzrost kosztów działania na skutek rozliczenia przez część banków w I kwartale całości rocznej składki na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków

W I kwartale br. odnotowano znaczny wzrost kosztów działania (o 838 mln zł; 10,8%), który wynikał ze wzrostu wpłat na rzecz BFG (o 556 mln zł; 97,1%), w związku z rozliczeniem przez część banków w kosztach I kwartału całości rocznej składki na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków. Dodatkowym czynnikiem wzrostu kosztów było uchwalenie w ub.r. ustawy o podatku od niektórych instytucji finansowych, która w bieżącym roku objęła cały okres I kwartału, podczas gdy roku ubiegłym jedynie luty i marzec (w rezultacie w I kwartale br. banki zapłaciły podatek w łącznej wysokości 898 mln zł, podczas gdy w ub.r. w kwocie 570 mln zł).

W okresie tym odnotowano również nieznaczny wzrost kosztów pracowniczych (o 69 mln zł; 1,8%) oraz wydatków na informatykę (o 27 mln zł; 6,1%). Z drugiej strony odnotowano obniżenie opłat z tytułu czynszów (-28 mln zł; -3,9%) oraz wydatków na marketing (-27 mln zł; -11,9%).

Koszty amortyzacji uległy marginalnemu zwiększeniu (o 6 mln zł; 0,8%).

Konsekwencją wzrostu kosztów działania było pogorszenie efektywności działania mierzonej ich udziałem w wyniku działalności bankowej i saldzie pozostałych dochodów i kosztów (z 57,1% w ub.r. do 61,5% w br.).

Zmniejszenie ujemnego salda odpisów i rezerw

Tabela 6. Saldo odpisów i rezerw

	Wartość (mln zł)		Zmiana		Wynik w czterech ostatnich kwartałach			
	03/2016	03/2017	mln zł	%	II/16	III/16	IV/16	I/17
Saldo odpisów i rezerw, w tym:	-2 173	-1 952	221	-10,2%	-2 088	-2 027	-2 467	-1 952
- banki komercyjne i oddz. inst. kred.	-2 172	-1 951	221	-10,2%	-1 978	-1 894	-2 214	-1 861
- banki spółdzielcze	-1	-1	0	-23,8%	-110	-133	-253	-91
1/ Odpisy z tytułu aktywów finansowych	-1 530	-1 603	-73	4,8%	-1 892	-1 858	-2 175	-1 603
Gospodarstwa domowe	-1 069	-1 152	-83	7,7%	-1 265	-1 299	-1 319	-1 152
- kredyty konsumpcyjne	-589	-584	4	-0,8%	-643	-728	-605	-584
- kredyty mieszkaniowe	-212	-259	-47	22,1%	-273	-269	-292	-259
- pozostałe kredyty	-269	-309	-40	15,0%	-349	-302	-421	-309
Przedsiębiorstwa	-433	-445	-12	2,8%	-619	-542	-844	-445
Pozostałe podmioty	-28	-6	22	-78,3%	-8	-17	-12	-6
2/ Rezerwy ⁹	-280	-173	108	-38,5%	-331	-156	-300	-173
3/ Odpisy z tytułu aktywów niefinansowych	-310	-22	288	-92,8%	2	-24	29	-22
4/ IBNR ¹⁰ /Ryzyko ogólne	-53	-154	-101	189,6%	133	12	-21	-154

⁹ Zmiana stanu rezerw tworzonych z tytułu: restrukturyzacji, spraw spornych (w tym podatkowych), emerytur i świadczeń pracowniczych (również dla byłych pracowników), zobowiązań pozabilansowych (finansowych i gwarancyjnych), innych umów rodzących obciążenia, pozostałych rezerw.

¹⁰ Poniesione, ale niewykazywane straty (IBNR) (MSR)/Rezerwa na ryzyko ogólne (PSR).

W I kwartale br. odnotowano zmniejszenie ujemnego salda odpisów i rezerw (-221 mln zł; -10,2%). Wynikało to głównie ze zmniejszenia odpisów z tytułu aktywów niefinansowych (-288 mln zł), co miało związek z wysoką bazą z ub.r. (będącej efektem korekty wyceny aktywów w jednym z banków), jak też zmniejszeniem poziomu tworzonych rezerw (-108 mln zł). W przypadku odpisów z tytułu aktywów finansowych odnotowano nieznaczne zmniejszenie odpisów z tytułu kredytów przedsiębiorstw (-12 mln zł) oraz kredytów konsumpcyjnych (-4 mln zł), przy jednoczesnym wzroście odpisów z tytułu pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych (o 47 mln zł) oraz kredytów mieszkaniowych (o 47 mln zł). Dodatkowo odnotowano pogorszenie wyniku z tytułu IBNR (o 101 mln zł).

Zmniejszenie ujemnego salda odpisów i rezerw przełożyło się na zmniejszenie jego udziału w osiągniętych wynikach (z 14,7% w ub.r. do 12,9% w br.).

Pogorszenie większości miar efektywności działania

Tabela 7. Wybrane miary efektywności działania

	SEKTOR			Banki komercyjne			Banki spółdzielcze		
	03/15	03/16	03/17	03/15	03/16	03/17	03/15	03/16	03/17
Koszty/dochody (C/I)	52,40	57,07	61,45	50,48	55,30	60,36	69,84	69,06	65,56
Wynik odsetkowy/średnie aktywa (NIM)	2,22	2,26	2,35	2,19	2,25	2,35	2,98	2,84	2,78
Wynik netto / średnie aktywa (ROA)	1,07	0,79	0,65	1,09	0,79	0,64	0,81	0,73	0,78
Wynik netto / średnie fundusze (ROE)	9,88	7,26	6,05	9,81	7,10	5,74	8,04	7,74	8,07

Rekordowy wynik odsetkowy przełożył się na poprawę marży odsetkowej (z 2,26 w I kwartale ub.r. do 2,35 w I kwartale br.). Jednak pozostałe z podstawowych miar efektywności działania uległy pogorszeniu. W szczególności odnotowano wzrost wskaźnika kosztów (z 57,07 do 61,45), obniżenie ROA (z 0,79 do 0,65) oraz ROE (z 7,26 do 6,05).

Zapewnienie odpowiedniego poziomu zyskowności pozostaje wyzwaniem dla części banków

Obserwowany w ostatnich okresach spadek dochodów w niektórych obszarach, jak też wzrost obciążeń oraz wzrost wymagań regulacyjnych, stanowi istotne wyzwanie dla niektórych banków i wymaga podjęcia przez nie działań, które zapewnią im odpowiedni poziom zyskowności (niski poziom zyskowności niektórych banków jest też konsekwencją błędów popełnionych przez nie w ubiegłych latach).

W kolejnych okresach, kluczowe znaczenie dla wyników banków będzie miał rozwój koniunktury w polskiej gospodarce oraz czynniki o charakterze regulacyjnym.

Na podstawie planów finansowych banków komercyjnych (skupiających ponad 90% aktywów sektora), w 2017 r. należy oczekiwać obniżenia wyniku finansowego netto sektora bankowego o około 10%. Trzeba jednak dodać, że banki wykazują znaczne zdolności adaptacyjne do nowych warunków działania w drodze obniżenia oprocentowania części depozytów, wzrostu marż części kredytów, wzrostu opłat i prowizji od niektórych usług, czy też redukcji kosztów działania. Nie można też wykluczyć, że niektóre z banków w celu poprawy wyników w trakcie roku dokonają jednorazowych transakcji, które nie zostały ujęte w planach finansowych. W związku z tym może się okazać, że faktycznie zrealizowany wynik będzie lepszy od tego, jaki wynika z przedłożonych planów.

4. GŁÓWNE KIERUNKI ROZWOJU

Wzrost skali działania sektora bankowego

Przyspieszenie tempa wzrostu gospodarczego w połączeniu ze stabilną sytuacją przedsiębiorstw, dalszą poprawą sytuacji na rynku pracy, dalszą poprawą nastrojów przedsiębiorstw i konsumentów, jak też środowisko niskich stóp procentowych sprzyjały zwiększeniu skali działania sektora bankowego w niektórych obszarach.

Suma bilansowa sektora bankowego zwiększyła się z 1 711,6 mld zł na koniec ub.r. do 1 734,0 mld zł na koniec marca br., czyli o 22,4 mld zł, tj. o 1,3% (rok/rok o 103,4 mld zł, tj. o 6,3%). Przyrost byłby wyższy, gdyby nie umocnienie złotego względem walut głównych – po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut względem złotego wyniósł około 39,5 mld zł, tj. 2,3% (rok/rok 102,0 mld zł, tj. 6,3%). Oznacza to, że przyrost sumy bilansowej w ujęciu nominalnym był niższy niż w analogicznym okresie ub.r., a w ujęciu skorygowanym o zmiany kursów walut był wyższy. Należy przy tym dodać, że podobnie, jak w latach ubiegłych, silny wpływ na odnotowany przyrost miał wzrost sumy bilansowej w banku państwowym charakterystyczny dla początku roku.

Głównymi obszarami przyrostu po stronie aktywów były kredyty dla sektora niefinansowego, a po stronie zobowiązań depozyty sektora budżetowego.

Zmniejszenie zatrudnienia i sieci sprzedaży

Banki kontynuowały działania zmierzające do wzrostu efektywności działania w drodze optymalizacji zatrudnienia i sieci sprzedaży. Proces ten był wzmocniony przez dokonane w minionych okresach przejęcia i fuzje oraz rozwój bankowości elektronicznej. W rezultacie w I kwartale br. doszło do zmniejszenia liczby zatrudnionych w sektorze bankowym (o 0,8 tys. osób) oraz sieci sprzedaży (o 339 placówek). Mając na uwadze globalne trendy należy liczyć się z tym, że proces ten będzie kontynuowany.

Koncentracja bez większych zmian

Poziom koncentracji nie uległ istotnej zmianie (udział 10-ciu największych banków w aktywach sektora marginalnie wzrósł i na koniec marca br. wynosił 70,7%, ich udział w kredytach dla sektora niefinansowego nie uległ zmianie i wynosił 70,1%, a udział w depozytach sektora niefinansowego marginalnie się obniżył do 74,8%).

Wzrost udziału inwestorów krajowych

W strukturze własnościowej sektora odnotowano wzrost udziału w aktywach banków kontrolowanych przez inwestorów krajowych (z 43,4% do 44,9%), co wynikało głównie ze wskazanego wyżej okresowego przyrostu sumy bilansowej banku państwowego. W kolejnym okresie dojdzie jednak do zasadniczej zmiany struktury własnościowej w sektorze bankowym, w związku z przejęciem kontroli nad Bankiem Pekao SA przez kapitał polski (PZU SA i PFR SA), co doprowadzi do zwiększenia udziału kapitału krajowego w aktywach sektora do około 55%.

Przyspieszenie tempa wzrostu kredytów

Tabela 8. Portfel kredytowy

	Wartość bilansowa brutto (mld zł)			Zmiana w 2017			
	03/2016	12/2016	03/2017	nominalna mld zł	%	skorygowana mld zł	%
Kredyty ogółem	1 121,8	1 172,4	1 182,9	10,5	0,9%	24,5	2,1%
1/ Sektor finansowy	54,8	62,1	67,2	5,1	8,1%	5,5	9,0%
2/ Sektor niefinansowy	973,3	1 012,1	1 019,4	7,3	0,7%	19,7	2,0%
- gospodarstwa domowe	632,4	660,7	659,7	-1,0	-0,2%	6,6	1,0%
- przedsiębiorstwa	334,8	344,9	353,3	8,4	2,4%	13,1	3,9%
- instytucje niekomercyjne	6,0	6,5	6,5	0,0	-0,1%	0,0	-0,1%
3/ Sektor budżetowy	93,7	98,2	96,3	-1,9	-2,0%	-0,8	-0,8%
wg waluty							
- złote	819,1	859,6	886,3	26,7	3,1%	26,7	3,1%
- waluty	302,7	312,8	296,6	-16,2	-5,2%	-2,2	-0,7%

W I kwartale br. wartość kredytów ogółem (według wartości bilansowej brutto) zwiększyła się o 10,5 mld zł, tj. o 0,9% (rok/rok o 61,4 mld zł; 5,4%), a po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 24,5 mld zł, tj. o 2,1% (rok/rok o 59,9 mld zł; 5,3%). Oznacza to, że przyrost kredytów był znacznie wyższy niż w analogicznym okresie ub.r. (ponad czterokrotnie). Wynikało to głównie ze wzrostu stanu kredytów dla sektora przedsiębiorstw, a w mniejszym stopniu ze wzrostu stanu kredytów dla gospodarstw domowych i sektora finansowego.

Umiarkowany przyrost kredytów dla gospodarstw domowych

Tabela 9. Kredyty dla gospodarstw domowych¹¹

	Wartość bilansowa brutto (mld zł)			Zmiana w 2017			
	03/2016	12/2016	03/2017	nominalna mld zł	%	skorygowana mld zł	%
Ogółem	632,4	660,7	659,7	-1,0	-0,2%	6,6	1,0%
1/ Kredyty mieszkaniowe	382,6	400,3	396,1	-4,2	-1,1%	2,9	0,7%
- złotowe	217,0	234,4	240,1	5,7	2,4%	5,7	2,4%
- walutowe	165,6	165,9	156,0	-9,9	-6,0%	-2,8	-1,8%
2/ Konsumpcyjne	141,7	150,2	151,5	1,3	0,9%	1,6	1,1%
- karty kredytowe	12,9	13,8	13,5	-0,2	-1,7%		
- samochodowe	4,0	4,2	4,4	0,2	3,9%		
- ratalne ¹²	59,8	63,2	75,8	x	x		
- pozostałe ¹³	64,9	69,1	57,8	x	x		
3/ Pozostałe	108,2	110,2	112,1	1,9	1,7%	2,2	2,0%
- operacyjne	43,4	42,5	44,7	2,2	5,2%		
- inwestycyjne	33,0	34,7	34,6	-0,1	-0,3%		
- nieruchomości	11,0	11,2	11,1	-0,1	-0,5%		
- pozostałe należności	20,7	21,7	21,6	-0,1	-0,5%		
wg waluty							
- złote	454,3	482,2	491,8	9,6	2,0%	9,6	2,0%
- waluty	178,1	178,5	167,8	-10,6	-6,0%	-3,0	-1,7%

W I kwartale br. wartość portfela kredytów gospodarstw domowych w ujęciu nominalnym uległa zmniejszeniu o 1,0 mld zł, tj. o -0,2% (rok/rok wzrost o 4,3%), co wynikało głównie z umocnienia złotego,

¹¹ Uwaga: W marcu br. jeden z dużych banków dokonał reklasyfikacji większości portfela pozostałych kredytów konsumpcyjnych do portfela kredytów ratalnych, w związku z czym w materiale zrezygnowano z prezentowania zmian w zakresie tych portfeli.

¹² Kategoria ta obejmuje również kredyty gotówkowe spłacane w ratach.

¹³ Kategoria ta obejmuje kredyty w rachunku bieżącym oraz kredyty gotówkowe spłacane jednorazowo.

skutkującego obniżeniem wyrażonego w złotych stanu kredytów walutowych, stanowiących 25,4% całości portfela tych kredytów. Po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut odnotowano wzrost stanu kredytów o około 6,6 mld zł, tj. o 1,0% (rok/rok o 4,1%), co oznacza, że przyrost stanu kredytów był wyższy niż w analogicznym okresie ub.r. (o około 25%).

Zwiększenie stanu akcji kredytowej odnotowano we wszystkich obszarach (po uwzględnieniu zmian kursów walut), przy czym w ujęciu wartościowym najwyższy przyrost odnotowano w obszarze kredytów mieszkaniowych.

Stabilny wzrost kredytów mieszkaniowych
Dalszy spadek udziału kredytów walutowych
Konieczna korekta polityki kredytowej niektórych banków
Wskazany rozwój kredytów o stałym oprocentowaniu

Tempo wzrostu kredytów mieszkaniowych pozostaje w ostatnich okresach relatywnie stabilne. Wprawdzie w I kwartale br. wartość portfela kredytów mieszkaniowych w ujęciu nominalnym uległa zmniejszeniu o 4,2 mld zł, tj. o -1,1% (rok/rok wzrost o 3,5%), ale wynikało to z obserwowanego w tym okresie umocnienia złotego względem walut głównych. Po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut stan kredytów mieszkaniowych wzrósł o około 2,9 mld zł, tj. o 0,7% (rok/rok o 3,2%), co oznacza, że przyrost stanu akcji kredytowej był nieco wyższy (o około 10%) niż w analogicznym okresie ub.r.

Według danych AMRON-SARFiN, w I kwartale br. banki udzieliły 50,2 tys. kredytów mieszkaniowych, na łączną kwotę 11,0 mld zł, a liczba czynnych umów kredytowych zwiększyła się o 25,6 tys. do 2 082,7 tys.¹⁴ Oznacza to, że akcja kredytowa była wyższa od tej jaką banki wygenerowały w analogicznym okresie ub.r. (banki udzieliły wówczas 44,7 tys. kredytów o łącznej wartości 9,4 mld zł). Wzrost akcji kredytowej potwierdzają również dane BIK¹⁵.

Rozwojowi akcji kredytowej sprzyja środowisko rekordowo niskich stóp procentowych, co z jednej strony przekłada się na wzrost zdolności kredytowej, a z drugiej skłania część gospodarstw domowych do inwestycji na rynku nieruchomości, jako alternatywnej formy oszczędzania. Rozwojowi sprzyja też względna stabilizacja cen na rynku nieruchomości. Dodatkowo popyt wzmocniony jest przez czynnik o charakterze regulacyjnym, tj. rządowy program „Mieszkanie dla Młodych”.

W kontekście obserwowanego w ostatnich latach obniżenia dynamiki akcji kredytowej należy mieć na uwadze stopniowe nasycenie rynku, pewne zaostrenie od strony regulacyjnej związane z wprowadzeniem wymogu wkładu własnego, co w pewnym stopniu mogło ograniczyć dostęp do kredytów dla gospodarstw domowych o najniższej sytuacji dochodowej, jak też sprzedaż części portfela „złych” kredytów. Jednocześnie należy mieć na uwadze, że redukcje stóp procentowych do jakich doszło w ostatnich latach (zarówno krajowych, jak i zagranicznych), powodują że w przypadku systemu równych rat spłaty (dominującego w strukturze udzielonych kredytów), następuje zwiększenie spłaty kapitału, co w konsekwencji oddziałuje w kierunku obniżenia dynamiki akcji kredytowej. Jednocześnie znaczne obniżenie wysokości miesięcznych rat spłaty kredytów złotych może skłaniać

¹⁴ Szerzej zob. „Ogólnopolski raport o kredytach mieszkaniowych i cenach transakcyjnych nieruchomości”, AMRON-SARFiN. Interpretując dane AMRON-SARFiN należy mieć na uwadze, że obejmują one również klientów, którzy dokonują zmiany banku finansującego, co prowadzi do zawyżenia faktycznej skali akcji kredytowej, jak też może prowadzić do błędnych wniosków w przypadku istotnych zmian w zakresie liczby i wartości tego typu operacji pomiędzy porównywanymi okresami.

¹⁵ Zgodnie z danymi BIK, banki i SKOKi udzieliły w I kwartale br. 55,4 tys. kredytów (wzrost o 15,0% w stosunku do analogicznego okresu ub.r.) o łącznej wartości 11,9 mld zł (wzrost o 19,9%).

część gospodarstw domowych do dokonywania „nadpłat”, co również prowadzi do obniżenia tempa wzrostu akcji kredytowej.

W strukturze walutowej portfela kredytów mieszkaniowych obserwowano dalsze zmniejszenie udziału kredytów walutowych (z 41,4% na koniec ub.r. do 39,6% na koniec marca br.), co wynika z działań nadzoru podjętych w minionych okresach skutkujących marginalizacją sprzedaży kredytów walutowych (w ostatnich kwartałach sprzedaż kredytów walutowych nie przekracza 1-2% ogółu sprzedaży kredytów). Jednocześnie utrzymujące się rekordowo niskie stopy procentowe instrumentów walutowych sprzyjają relatywnie szybkiemu obniżaniu stanu zadłużenia w walucie oryginalnej (zadłużenie z tytułu kredytów CHF zmniejszyło się z 32,6 mld CHF na koniec ub.r. do 32,0 mld CHF na koniec marca br.¹⁶).

Mając na uwadze niewłaściwe praktyki obserwowane w obszarze udzielania kredytów mieszkaniowych, polegające m.in. na akceptowaniu przy wyliczaniu zdolności kredytowej zaniżonych kosztów utrzymania oraz niedoszacowaniu ryzyka stopy procentowej, KNF wydała bankom indywidualne zalecenia, które miały być wprowadzone nie później niż w I połowie ub.r. Bieżący monitoring wskazuje, że niektóre banki pozostają opóźnione w kwestii aktualizacji kosztów utrzymania, a niektóre z nich nadal stosują nieadekwatne bufony na ryzyko stopy procentowej, w związku z czym KNF kontynuuje stosowne działania nadzorcze.

W kontekście kredytów mieszkaniowych, należy dodać, że kredyty te cechuje bardzo długi okres ekspozycji na ryzyko, w związku z czym wskazany jest rozwój kredytów mieszkaniowych o stałym oprocentowaniu (kredyty o stałym oprocentowaniu stanowią zaledwie 0,2% portfela).

Utrzymuje się relatywnie wysokie tempo wzrostu kredytów konsumpcyjnych

W I kwartale br. stan kredytów konsumpcyjnych zwiększył się o 1,3 mld zł, tj. o 0,9% (rok/rok o 7,0%), a po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 1,6 mld zł, tj. o 1,1% (rok/rok o 6,9%). Oznacza to, że przyrost akcji kredytowej był nieco wyższy (o około 5%) niż w analogicznym okresie ub.r. Również dane BIK wskazują na wzrost wartości udzielonych kredytów przy jednoczesnym zmniejszeniu liczby udzielonych kredytów¹⁷.

Zwiększenie stanu portfela obserwowano we wszystkich obszarach, z wyjątkiem zadłużenia z tytułu kart płatniczych, których stan uległ zmniejszeniu.

Zwiększeniu akcji kredytowej sprzyja poprawa sytuacji na rynku pracy, rekordowo wysoki poziom optymizmu konsumentów, niskie stopy procentowe oraz poprawa jakości kredytów, jak też modyfikacja strategii działania części banków w kierunku większego udziału krótkoterminowych kredytów detalicznych. Dodatkowym czynnikiem, który może mieć korzystny wpływ na rozwój akcji kredytowej w tym obszarze jest uruchomiony w ub.r. Program „Rodzina 500+”, który może zwiększać skłonność części gospodarstw domowych do zwiększenia swojego zadłużenia, jak też skłonność banków do rozszerzenia akcji kredytowej. Należy jednak mieć na uwadze, że poprawa sytuacji finansowej gospodarstw domowych, jak też Program „Rodzina 500+” mogą też prowadzić do wzrostu realizacji potrzeb konsumpcyjnych przez gospodarstwa domowe w oparciu o środki własne, zwłaszcza w przypadku zaspokajania potrzeb konsumpcyjnych o niższej wartości.

¹⁶ W szczytowym momencie we wrześniu 2009 r. stan zadłużenia w CHF wynosił 48,2 mld CHF.

¹⁷ Zgodnie z danymi BIK, banki i SKOKi udzieliły w I kwartale br. 1,6 mln kredytów (spadek o 3,2% w stosunku do analogicznego okresu ub.r.) o łącznej wartości 18,6 mld zł (wzrost o 5,3%).

Przyspieszenie tempa wzrostu pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych

W I kwartale br. stan pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych (głównie operacyjnych i inwestycyjnych dla drobnych przedsiębiorców) zwiększył się o 1,9 mld zł, tj. o 1,7% (rok/rok o 3,6%), a po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 2,2 mld zł, tj. 2,0% (rok/rok o 3,6%). Oznacza to, że przyrost akcji kredytowej był wyższy od zrealizowanego w analogicznym okresie ub.r. (o ponad 80%).

Wzrost akcji kredytowej obserwowany był w obszarze kredytów operacyjnych (o 2,2 mld zł), podczas gdy w pozostałych obszarach odnotowano marginalny spadek stanu zadłużenia.

Przyspieszenie tempa wzrostu kredytów dla przedsiębiorstw

Tabela 10. Kredyty dla przedsiębiorstw

	Wartość bilansowa brutto (mld zł)			Zmiana w 2017			
	03/2016	12/2016	03/2017	nominalna mld zł	%	skorygowana mld zł	%
Ogółem	334,8	344,9	353,3	8,4	2,4%	13,1	3,9%
1/ MSP	187,6	193,6	197,9	4,3	2,2%	6,7	3,5%
- operacyjne	67,0	65,7	68,9	3,2	4,8%		
- inwestycyjne	59,1	62,1	64,5	2,5	3,9%		
- nieruchomości	42,3	42,4	41,0	-1,3	-3,2%		
- pozostałe należności	19,2	23,4	23,4	0,0	0,0%		
2/ Duże przedsiębiorstwa	147,2	151,3	155,4	4,1	2,7%	6,4	4,3%
- operacyjne	58,9	56,6	60,5	3,9	6,9%		
- inwestycyjne	46,0	51,5	51,5	0,0	-0,1%		
- nieruchomości	15,4	16,5	16,1	-0,4	-2,7%		
- pozostałe należności	26,8	26,6	27,3	0,7	2,5%		
wg waluty							
- złote	240,1	245,4	257,5	12,1	4,9%	12,1	4,9%
- waluty	94,8	99,5	95,8	-3,8	-3,8%	1,0	1,0%

Obserwowane w I kwartale br. przyspieszenie tempa wzrostu gospodarki sprzyjało rozszerzeniu akcji kredytowej w obszarze kredytów dla przedsiębiorstw. W rezultacie stan tych kredytów zwiększył się o 8,4 mld zł, tj. o 2,4% (rok/rok o 5,5%), a po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 13,1 mld zł, tj. o 3,9% (rok/rok o 5,5%). Oznacza to, że przyrost akcji kredytowej był znacznie wyższy (o około 60%) od odnotowanego w analogicznym okresie ub.r.

Przyrost kredytów dokonał się zarówno w obszarze kredytów dla dużych przedsiębiorstw, jak i kredytów dla MSP, przy czym z punktu widzenia celu udzielenia kredytu wzrost akcji kredytowej obserwowano głównie w obszarze kredytów na działalność bieżącą oraz inwestycyjną.

W kontekście dynamiki akcji kredytowej, należy mieć na uwadze badania NBP, które jednoznacznie wskazują na systematyczny spadek zainteresowania przedsiębiorstw kredytem i to pomimo jego wysokiej dostępności i historycznie najniższej ceny (zaledwie kilkanaście procent badanych przedsiębiorstw deklaruje ubieganie się o kredyt bankowy, a zarazem blisko 90% przedsiębiorstw, które składają wnioski kredytowe otrzymuje pozytywne decyzje kredytowe). Wynika to z ich ogólnej dobrej sytuacji finansowej, jak też z rozwoju alternatywnych form finansowania działalności oraz finansowania rozwoju części przedsiębiorstw kontrolowanych przez inwestorów zagranicznych w oparciu o środki grupy macierzystej.

W kolejnych okresach należy oczekiwać dalszego wzrostu akcji kredytowej, czemu sprzyja m.in. utrzymujące się ożywienie gospodarki, rekordowo niskie stopy procentowe oraz stabilizacja jakości portfela kredytowego. Jednak należy mieć na uwadze, że w otoczeniu zewnętrznym banków i przedsiębiorstw, jak też w otoczeniu zewnętrznym polskiej gospodarki utrzymuje się szereg potencjalnych zagrożeń oraz czynników generujących niepewność, co w przypadku realizacji niekorzystnych scenariuszy może mieć negatywny wpływ na gospodarkę oraz zachowanie banków, przedsiębiorstw i konsumentów.

Dalszy wzrost portfela papierów skarbowych

Tabela 11. Wybrane aktywa płynne

	Wartość (mld zł)			Zmiana w 2017	
	03/2016	12/2016	03/2017	mld zł	%
Ogółem	475,7	509,2	518,6	9,4	1,8%
1/ Kasa, środki w bankach centralnych	57,3	55,2	63,3	8,1	14,7%
- kasa	16,2	17,6	15,9	-1,7	-9,5%
- środki w bankach centralnych	41,1	37,6	47,4	9,8	26,0%
2/ Należności od banków	59,8	76,8	76,3	-0,5	-0,7%
- rezydent	39,5	47,9	50,7	2,8	5,9%
- nierezydent	20,2	29,0	25,6	-3,3	-11,6%
3/ Instrumenty dłużne i kapitałowe	358,6	377,2	378,9	1,8	0,5%
- banki centralne	74,7	79,5	70,8	-8,7	-11,0%
- skarbowe	249,6	264,1	275,3	11,2	4,2%
- dłużne innych emitentów	27,1	27,2	27,6	0,4	1,3%
- instrumenty kapitałowe	7,1	6,4	5,3	-1,1	-16,5%

W I kwartale br. stan najpłynniejszych aktywów¹⁸ zwiększył się o 9,4 mld zł, tj. o 1,8%.

Wzrost wynikał ze zwiększenia portfela papierów skarbowych (o 11,2 mld zł) oraz przejściowego wzrostu lokat w banku centralnym (o 9,8 mld zł), przy czym większość przyrostu papierów skarbowych wystąpiła w podmiotach, które od ubiegłego roku podlegają ustawie o podatku od niektórych instytucji finansowych.

Nieznacznie szybszy przyrost aktywów płynnych niż innych aktywów doprowadził do marginalnego wzrostu ich udziału w sumie bilansowej (z 29,8% na koniec ub.r. do 29,9% na koniec marca br.).

Stan zobowiązań dotyczących finansowania i udzielonych gwarancji bez większych zmian Wzrost stanu operacji instrumentami pochodnymi

W I kwartale br. stan zobowiązań dotyczących finansowania udzielonych przez sektor bankowy nie uległ istotnej zmianie (marginalny spadek o 0,8 mld zł, tj. -0,3% do 281,2 mld zł), przy czym większość tych zobowiązań została udzielona podmiotom sektora niefinansowego (78,0%) i wynikała z tytułu przyznanych linii kredytowych (193,8 mld zł). Z drugiej strony, odnotowano marginalny wzrost stanu gwarancji udzielonych przez banki (o 0,7 mld zł, tj. 0,9% do 79,1 mld zł).

Obserwowane w br. zmiany w zakresie stóp procentowych oraz oczekiwań w zakresie ich kształtowania w przyszłych okresach, zmiany rentowności papierów skarbowych, zmiany kursów walut oraz zmiany w

¹⁸ Zdefiniowanych tu, jako suma środków zgromadzonych w kasach, bankach centralnych, należności od banków oraz portfela instrumentów dłużnych i kapitałowych.

strukturze bilansów banków, przełożyły się na zwiększenie stanu instrumentów pochodnych (wartość nominalna tych transakcji wzrosła z 1 839,5 mld zł na koniec ub.r. do 1 974,5 mld zł na koniec marca br., tj. o 7,3%). Wzrost nastąpił zarówno w obszarze transakcji stopy procentowej (nominalna wartość tych transakcji zwiększyła się o 8,6% do 1 426,4 mld zł, głównie za sprawą wzrostu skali transakcji IRS i FRA), jak i transakcji walutowych (o 4,2% do 547,9 mld zł, głównie z tytułu wzrostu transakcji fx swap).

5. JAKOŚĆ PORTFELA KREDYTOWEGO

Jakość portfela kredytowego pozostaje stabilna

Tabela 12. Jakość portfela kredytowego

	Wartość (mld zł)			Zmiana w 2017		Udział (%)		
	03/2016	12/2016	03/2017	mld zł	%	03/2016	12/2016	03/2017
Kredyty zagrożone	72,7	71,9	70,9	-1,0	-1,4%	6,5%	6,1%	6,0%
Sektor finansowy	0,3	0,3	0,3	0,0	6,2%	0,6%	0,5%	0,4%
Sektor niefinansowy	72,2	71,4	70,4	-1,0	-1,4%	7,4%	7,1%	6,9%
Sektor budżetowy	0,2	0,2	0,1	0,0	-23,4%	0,2%	0,2%	0,1%
Gospodarstwa domowe	39,6	39,8	40,1	0,3	0,7%	6,3%	6,0%	6,1%
Konsumpcyjne	17,2	17,3	17,3	0,1	0,4%	12,1%	11,5%	11,4%
Mieszkaniowe	11,0	11,6	11,5	-0,1	-0,7%	2,9%	2,9%	2,9%
Pozostałe	11,4	11,0	11,3	0,3	2,6%	10,5%	10,0%	10,0%
Przedsiębiorstwa	32,5	31,5	30,2	-1,3	-4,0%	9,7%	9,1%	8,6%
MSP	21,7	21,3	20,2	-1,1	-5,4%	11,5%	11,0%	10,2%
Duże przedsiębiorstwa	10,9	10,2	10,0	-0,1	-1,2%	7,4%	6,7%	6,5%
Kredyty opóźnione w spłacie								
Konsumpcyjne								
do 30 dni	7,9	7,6	8,2	0,5	7,0%	5,4%	4,9%	5,2%
> 30 dni	18,4	18,4	18,4	0,1	0,4%	12,5%	11,9%	11,8%
Mieszkaniowe								
do 30 dni	12,7	12,1	12,5	0,4	3,4%	3,3%	3,0%	3,2%
> 30 dni	10,6	11,1	10,9	-0,2	-2,1%	2,8%	2,8%	2,8%

Jakość portfela kredytowego pozostaje stabilna. W I kwartale br. odnotowano zmniejszenie stanu kredytów zagrożonych (o 1,0 mld zł, tj. o -1,4%), ale po części był to efekt zmiany zasad rachunkowości z PSR na MSR/MSSF w jednym z banków, co skutkowało wyłączeniem z kategorii zagrożone części portfela kredytowego.

Obniżenie stanu kredytów zagrożonych w połączeniu ze wzrostem portfela kredytowego doprowadziło do zmniejszenia udziału kredytów zagrożonych (z 6,1% na koniec ub.r. do 6,0% na koniec marca br.).

Z punktu widzenia poszczególnych kategorii kredytów, zmniejszenie stanu kredytów ze stwierdzoną utratą wartości odnotowano w portfelu kredytów dla przedsiębiorstw oraz kredytów mieszkaniowych, a nieznaczny wzrost w portfelu kredytów konsumpcyjnych i pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych.

Stabilizacja jakości kredytów mieszkaniowych

W I kwartale br. odnotowano nieznaczny spadek stanu zagrożonych kredytów mieszkaniowych (o 0,1 mld zł, tj. o -0,1%; w ujęciu rok/rok odnotowano wzrost o 0,5 mld zł, tj. o 4,7%), ale w związku ze zmniejszeniem nominalnej wartości całego portfela (na skutek umocnienia złotego) ich udział w portfelu nie uległ zmianie (2,9%). W okresie tym odnotowano też spadek stanu kredytów opóźnionych w spłacie powyżej 30 dni (o 0,2 mld zł), ale ich udział w portfelu również pozostał stabilny (2,8%).

Trzeba jednak mieć na uwadze, że spadek stanu kredytów zagrożonych po części wynikał z umocnienia złotego, co skutkowało zmniejszeniem stanu kredytów zagrożonych w portfelu kredytów walutowych (o 0,2 mld zł, w tym samym okresie stan zagrożonych kredytów złotych wzrósł o 0,2 mld zł).

W kontekście relatywnie wysokiej bieżącej jakości kredytów mieszkaniowych na tle innych portfeli, UKNF stale podkreśla, że należy mieć na uwadze iż portfel ten generuje szereg rodzajów potencjalnego ryzyka, które może zmaterializować się w przyszłości.¹⁹ W szczególności trzeba mieć na uwadze dominującą rolę tych kredytów w bilansie sektora bankowego (na koniec marca br. stanowiły one 39,8% kredytów dla sektora niefinansowego oraz 22,5% sumy bilansowej sektora, ale w niektórych bankach udział ten był znacznie wyższy), nadal wysoki udział kredytów walutowych, jak też wysokie LTV części portfela kredytowego. Dodatkowo należy mieć na uwadze kwestie społeczne i prawne związane z realizacją zabezpieczeń. Dlatego też banki posiadające istotny portfel kredytów o niekorzystnych parametrach powinny zabezpieczyć związane z nim ryzyko m.in. za pomocą dodatkowego kapitału, który pokryłby koszty materializacji ryzyka w przypadku realizacji niekorzystnych scenariuszy.

Mając na uwadze ryzyko związane z portfelem kredytów mieszkaniowych, KNF nałożyła na niektóre banki dodatkowy wymóg kapitałowy, jak też wydała bankom szereg zaleceń związanych z ich polityką kredytową, których realizacja jest systematycznie monitorowana. UKNF stale też zwraca bankom uwagę na konieczność pełnego wcielenia do praktyki bankowej postanowień Rekomendacji S, w szczególności odnoszących się do odpowiedniego podejścia do kwestii ryzyka stopy procentowej oraz minimalnych kosztów utrzymania.

Stabilizacja jakości kredytów konsumpcyjnych

Jakość portfela kredytów konsumpcyjnych pozostaje stabilna. Wprawdzie w I kwartale br. odnotowano w portfelu tych kredytów marginalny wzrost stanu kredytów zagrożonych (o 0,1 mld zł, tj. o 0,4%; w ujęciu rok/rok o 0,1 mld zł, tj. o 0,9%) oraz kredytów opóźnionych w spłacie powyżej 30 dni (o 0,1 mld zł, tj. o 0,4%), ale wyższa dynamika wzrostu całego portfela spowodowała nieznaczne obniżenie udziału kredytów zagrożonych i opóźnionych w spłacie powyżej 30 dni (na koniec marca br. wynosił on odpowiednio 11,4% i 11,8%).

Stabilizacja jakości pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych

W I kwartale br. odnotowano nieznaczny wzrost stanu kredytów zagrożonych w portfelu pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych (o 0,3 mld zł, tj. o 2,6%; w ujęciu rok/rok spadek o 0,1 mld zł, tj. o -1,1%). Jednak wyższa dynamika wzrostu całego portfela spowodowała, że udział kredytów zagrożonych nie uległ zmianie (i na koniec marca br. wynosił 10,0%).

Poprawa jakości kredytów dla przedsiębiorstw

W I kwartale br. odnotowano zmniejszenie stanu zagrożonych kredytów przedsiębiorstw (o 1,3 mld zł, tj. -4,0%; w ujęciu rok/rok -2,2 mld zł, tj. -7,2%) oraz zmniejszenie ich udziału w portfelu (z 9,1% na koniec ub.r. do 8,6% na koniec marca br.).

Z punktu widzenia skali działania przedsiębiorstw wyraźną poprawę jakości odnotowano w portfelu kredytów dla MSP (stan kredytów zagrożonych zmniejszył się o 1,1 mld zł, a ich udział w portfelu obniżył

¹⁹ Szerzej zob. „Raport o sytuacji banków w 2016 r.”, UKNF.

z 11,0% do 10,2%). Poprawę odnotowano również w obszarze kredytów dla dużych przedsiębiorstw (stan kredytów zagrożonych obniżył się o 0,7 mld zł, a ich udział w portfelu z 6,7% do 6,5%).

Należy jednak mieć na uwadze, że ten korzystny obraz po części wynikał ze wskazanej już zmiany zasad rachunkowości w jednym z banków, skutkującym wyłączeniem z kategorii zagrożone części portfela kredytów dla MSP.

Jakość kredytów zdeterminowana przez rozwój sytuacji gospodarczej

Relatywnie korzystny obraz sytuacji w zakresie jakości portfela kredytowego obserwowany w ostatnich okresach należy wiązać z utrzymującym się ożywieniem gospodarczym oraz związaną z tym poprawą sytuacji finansowej części przedsiębiorstw i gospodarstw domowych, jak też środowiskiem niskich stóp procentowych, które doprowadziło do znaczącego zmniejszenia kosztów obsługi kredytów. Korzystny wpływ miały też podjęte w minionych okresach działania regulacyjne i samoregulacja banków, które doprowadziły do wzmocnienia procesu zarządzania ryzykiem. Ponadto, stabilizacji lub poprawie jakości portfela kredytowego w ujęciu sprawozdawczym sprzyja też sprzedaż portfela „złych kredytów”, jak też wzrost akcji kredytowej. Istotnym elementem wspierającym stabilizację lub poprawę jakości części portfela kredytowego jest też uruchomiony w ub.r. Program „Rodzina 500+”, który dla części kredytobiorców stanowi bardzo znaczące wsparcie.

Z punktu widzenia jakości portfela kredytowego w przyszłych okresach kluczowe znaczenie będzie miał rozwój sytuacji makroekonomicznej. W przypadku kontynuacji ożywienia gospodarki, będzie to pozytywnie wpływać na sytuację finansową części kredytobiorców, co powinno prowadzić do dalszej poprawy jakości portfela kredytowego.

6. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Wzrost zobowiązań i kapitałów

Tabela 13. Źródła finansowania

	Wartość (mld zł)			Zmiana w 2017			
	03/2016	12/2016	03/2017	nominalna mld zł	%	skorygowana mld zł	%
Zobowiązania	1 452,0	1 527,5	1 544,8	17,3	1,1%	32,0	2,1%
1/ Depozyty i kredyty sektora finansowego	257,7	250,9	246,1	-4,9	-1,9%	0,9	0,4%
2/ Depozyty sektora niefinansowego:	938,7	1 028,1	1 014,4	-13,7	-1,3%	-7,6	-0,7%
- gospodarstwa domowe	683,0	730,8	739,7	8,9	1,2%	12,5	1,7%
- przedsiębiorstwa	235,3	274,9	252,2	-22,8	-8,3%	-20,3	-7,4%
- instytucje niekomercyjne	20,4	22,4	22,5	0,2	0,8%	0,2	1,0%
3/ Depozyty sektora budżetowego	84,8	63,5	101,6	38,1	60,0%	38,5	61,0%
4/ Zobowiązania z tytułu własnej emisji	59,0	67,2	67,8	0,6	0,9%		
5/ Zobowiązania podporządkowane	8,1	8,5	8,7	0,2	1,8%		
6/ Pozostałe ²⁰	103,7	109,3	106,3	-3,0	-2,7%		
wg waluty							
- złotowe	1 153,6	1 214,4	1 232,2	17,8	1,5%	17,8	1,5%
- walutowe	298,4	313,1	312,7	-0,4	-0,1%	14,3	4,8%
wg kraju							
- rezydent	1 212,5	1 288,4	1 313,9	25,5	2,0%	32,5	2,5%
- nierezydent	239,5	239,2	231,0	-8,2	-3,4%	-0,5	-0,2%
w tym środki z macierzystej grupy kapitałowej	96,8	94,0	90,7	-3,3	-3,5%		
Kapitały	178,5	184,1	189,1	5,1	2,8%		

W I kwartale br. stan zobowiązań sektora bankowego w ujęciu nominalnym zwiększył się o 17,3 mld zł, tj. o 1,1% (rok/rok o 92,8 mld zł, tj. o 6,4%), a po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 32,0 mld zł, tj. o około 2,1% (rok/rok o 90,9 mld zł, tj. o 6,3%). Wynikało to głównie z przyrostu depozytów sektora budżetowego, a w znacznie mniejszym z przyrostu depozytów gospodarstw domowych.

W okresie tym odnotowano też wzrost kapitałów (o 5,1 mld zł; 2,8%; rok/rok o 10,6 mld zł, tj. o 5,9%).

Obniżenie tempa wzrostu depozytów sektora

W I kwartale br. odnotowano zmniejszenie stanu depozytów sektora niefinansowego o 13,7 mld zł, tj. o -1,3% (rok/rok wzrost o 75,7 mld zł, tj. o 8,7%), a po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 7,6 mld zł, tj. o -0,7% (rok/rok wzrost o 74,6 mld zł, tj. o 7,9%), podczas gdy w analogicznym okresie ub.r. odnotowano przyrost depozytów. Zmniejszenie stanu depozytów nastąpiło na skutek głębszego niż we wcześniejszych latach okresowego odpływu depozytów przedsiębiorstw (spadek o 22,8 mld zł, tj. o -8,3%; rok/rok wzrost o 7,2%) oraz obniżenia tempa wzrostu depozytów gospodarstw domowych (wzrost o 8,9 mld zł, tj. o 1,2%; rok/rok wzrost o 8,3%).

²⁰ Pozycja ta składa się przede wszystkim z pozostałych zobowiązań wobec sektora finansowego (głównie wobec banków i oddziałów instytucji kredytowych).

W strukturze terminowej depozytów odnotowano dalszy wzrost udziału depozytów bieżących (z 58,1% na koniec ub.r. do 58,7% na koniec marca br.) kosztem depozytów terminowych, co wynika rekordowo niskiego oprocentowania depozytów terminowych.

Obecnie trudno jest stwierdzić, czy obserwowane w ostatnich miesiącach obniżenie tempa wzrostu bazy depozytowej jest zjawiskiem trwałym, czy też ma charakter przejściowy. W szczególności obserwowane przyspieszenie tempa wzrostu gospodarki oraz poprawa nastrojów przedsiębiorstw i konsumentów mogły skłonić część przedsiębiorstw do rozszerzenia skali działania i inwestycji w oparciu o środki własne, ulokowane dotychczas w bankach.

Niewątpliwie rozwój bazy depozytowej pozostaje jednak pod presją środowiska niskich stóp procentowych oraz zmniejszenia przez banki oprocentowania depozytów na skutek wprowadzenia podatku od niektórych instytucji finansowych, co wpływa na zmniejszenie skłonności do oszczędzania w bankach oraz poszukiwania alternatywnych form oszczędności i inwestycji (m.in. na rynku nieruchomości i rynku kapitałowym), a zarazem powoduje zmniejszenie przyrostu depozytów z tytułu odsetek od już złożonych lokat. Dodatkowo powrót zjawisk inflacyjnych spowodował, że realne oprocentowanie depozytów stało się ujemne, co wywiera dodatkową presję na poszukiwanie alternatywnych form oszczędzania.

Stabilny poziom depozytów i kredytów sektora finansowego

W I kwartale br. odnotowano zmniejszenie nominalnego stanu depozytów oraz kredytów sektora finansowego o 4,9 mld zł, tj. o -1,9% (rok/rok -4,5%), ale po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut odnotowano marginalny wzrost stanu tych środków o około 0,9 mld zł, tj. o 0,4% (rok/rok -4,8%). W długim okresie stan tych środków pozostaje względnie stabilny, co z kolei prowadzi do stopniowego zmniejszenia ich udziału w strukturze zobowiązań i w całej sumie bilansowej (na koniec marca br. stanowiły one 15,9% ogółu zobowiązań oraz 14,2% sumy bilansowej).

Z punktu widzenia kraju pochodzenia, struktura tych środków nie uległa istotnej zmianie – nadal większość stanowią środki, jakie banki otrzymały od nierezydentów (63,3% na koniec marca br.).

Silny okresowy napływ depozytów sektora budżetowego

Podobnie, jak w latach ubiegłych, na początku roku odnotowano silny napływ lokat sektora rządowego, które lokowane są w banku państwowym. W rezultacie na koniec marca br. stan tych środków był o 38,1 mld zł, tj. o 60,0% wyższy niż na koniec ub.r. (rok/rok o 19,8%). Należy jednak mieć na uwadze, że napływ tych środków ma charakter okresowy i jest bardzo silnie skoncentrowany, w rezultacie czego rola tych środków w finansowaniu działalności banków pozostaje ograniczona.

Pozostałe zobowiązania bez większych zmian

W I kwartale br. odnotowano marginalny wzrost stanu emisji własnych (o 0,6 mld zł, tj. o 0,9%) oraz zobowiązań podporządkowanych (o 0,2 mld zł, tj. o 1,8%). Warto przy tym odnotować kolejne emisje listów zastawnych przeprowadzone przez banki hipoteczne. Pomimo wzrostu stanu tych środków, ich rola w finansowaniu działania sektora pozostaje niewielka, a do tego źródła te charakteryzuje silna koncentracja (na poziomie jednostkowych banków źródła te mogą jednak mieć istotne znaczenie).

Stan pozostałych zobowiązań nie uległ większym zmianom.

Stabilny stan finansowania zagranicznego

W I kwartale br. stan środków nierezydentów zmniejszył się o 8,2 mld zł, tj. -3,4% (rok/rok o -3,6%), ale po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut spadek wyniósł jedynie około 0,5 mld zł, tj. -0,2% (rok/rok -4,0%). W długim okresie stan finansowania zagranicznego pozostaje względnie stabilny, a zmiany stanu tych środków wynikają głównie z wahań złotego, skali operacji skarbowych dokonywanych przez poszczególne banki oraz zmian strategii działania banków (tj. wyeliminowania sprzedaży kredytów walutowych dla gospodarstw domowych oraz dążenia do zmniejszenia stopnia uzależnienia od podmiotów dominujących). Konsekwencją względnej stabilizacji jest stopniowe zmniejszanie udziału tych środków w strukturze zobowiązań oraz w sumie bilansowej (na koniec marca br. udział ten wynosił odpowiednio 15,0% i 13,3%), co sprzyja zwiększeniu stabilności sektora bankowego.

Według stanu na koniec marca br. 39,3% zobowiązań wobec nierezydenta pochodziło od podmiotów z macierzystej grupy kapitałowej.

Zmniejszeniu stanu zobowiązań zagranicznych towarzyszył nieznaczny wzrost stanu należności banków od nierezydentów (o 1,6 mld zł, tj. o 2,2%). W rezultacie odnotowano nieznaczne zmniejszenie ujemnej luki finansowania zagranicznego (do -157,0 mld zł) i jej udziału w sumie bilansowej (do -9,1%).

7. STRUKTURA WALUTOWA I TERMINÓW PŁATNOŚCI BILANSU

Zmniejszenie niedopasowania walutowego

Tabela 14. Struktura walutowa bilansu sektora bankowego

	Wartość (mld zł)			Zmiana w 2017	
	03/2016	12/2016	03/2017	mld zł	%
Aktywa					
- złotowe	1 269,5	1 334,6	1 377,2	42,5	3,2%
- walutowe	361,1	377,0	356,8	-20,2	-5,3%
Pasywa					
- złotowe	1 332,1	1 398,5	1 421,3	22,8	1,6%
- walutowe	298,4	313,1	312,7	-0,4	-0,1%
Niedopasowanie walutowe					
- w mld zł	-62,7	-63,8	-44,1		
- % sumy bilansowej	-3,8%	-3,7%	-2,5%		

W I kwartale br. odnotowano zmniejszenie stanu aktywów walutowych (o 20,2 mld zł, tj. o -5,3%), któremu towarzyszyło umiarkowane zwiększenie stanu aktywów złotych (o 42,5 mld zł, tj. o 3,2%), co doprowadziło do zmniejszenia udziału aktywów walutowych w sumie bilansowej (z 22,0% na koniec ub.r. do 20,6% na koniec marca br.). Po stronie pasywów odnotowano marginalny spadek stanu pasywów walutowych (o 0,4 mld zł, tj. o -0,1%), połączony z umiarkowanym wzrostem pasywów złotych (o 22,8 mld zł, tj. o 1,6%), w rezultacie czego udział pasywów walutowych nieznacznie się obniżył (z 18,3% do 18,0%). Konsekwencją obserwowanych zmian było też zmniejszenie poziomu niedopasowania walutowego sektora bankowego (do -44,1 mld zł) i jego udziału w sumie bilansowej (do -2,5%).

Finansowanie długoterminowe bez większych zmian

Tabela 15. Struktura terminowa bilansu²¹

	Wartość nominalna (mld zł)			Zmiana w 2017	
	03/2016	12/2016	03/2017	mld zł	%
Aktywa	1 662,9	1 748,2	1 772,3	24,1	1,4%
do roku	386,6	422,9	418,1	-4,7	-1,1%
1-2 lata	149,9	191,4	196,0	4,6	2,4%
2-5 lat	376,8	375,6	367,6	-8,0	-2,1%
powyżej 5 lat	525,6	545,8	552,2	6,4	1,2%
bez terminu	224,1	212,5	238,4	25,9	12,2%
Pasywa	1 626,3	1 708,3	1 730,5	22,2	1,3%
do roku	1 185,3	1 247,2	1 272,3	25,1	2,0%
1-2 lata	49,9	65,8	63,8	-2,1	-3,1%
2-5 lat	77,3	93,5	90,2	-3,3	-3,5%
powyżej 5 lat	109,4	90,7	89,5	-1,2	-1,3%
bez terminu	204,3	211,1	214,7	3,6	1,7%

W I kwartale br. w strukturze terminowej aktywów nie odnotowano znaczących zmian. Natomiast po stronie pasywów obserwowano głównie wzrost stanu zobowiązań wymagalnych do 1 roku, podczas gdy

²¹ System sprawozdawczy FINREP w zakresie struktury terminów płatności opiera się na danych w wartościach nominalnych oraz zawiera pozycję „bez określonego terminu”, co powoduje występowanie pewnych zniekształceń i niezgodności (m.in. pomiędzy sumą aktywów i pasywów). Ograniczenia te nie wpływają jednak na istotę prezentowanych zjawisk i wysnuwanych wniosków.

stan zobowiązań wymagalnych powyżej 1 roku uległ obniżeniu (stan zobowiązań wymagalnych powyżej 1 roku zmniejszył się z 250,0 mld zł na koniec ub.r. do 243,5 mld zł na koniec marca br., tj. o -2,6%, a ich udział w sumie bilansowej obniżył się do 14,1%), przy czym część tego spadku wynikała z umocnienia złotego.

Duże dysproporcje występujące w strukturze terminów zapadalności aktywów i wymagalności pasywów wskazują na oparcie długoterminowej akcji kredytowej na krótkoterminowych depozytach. Dlatego pożądane jest, aby banki kontynuowały działania zmierzające do pozyskania długoterminowych, stabilnych źródeł finansowania.

SPIS TABEL

Tabela 1. Fundusze własne i kwota ekspozycji na ryzyko	11
Tabela 2. Współczynniki kapitałowe	11
Tabela 3. Wybrane miary płynności	14
Tabela 4. Wybrane elementy rachunku wyników sektora bankowego	15
Tabela 5. Czynniki zmiany wyniku finansowego netto sektora bankowego w 2017	15
Tabela 6. Saldo odpisów i rezerw	17
Tabela 7. Wybrane miary efektywności działania	18
Tabela 8. Portfel kredytowy	20
Tabela 9. Kredyty dla gospodarstw domowych	20
Tabela 10. Kredyty dla przedsiębiorstw	23
Tabela 11. Wybrane aktywa płynne	24
Tabela 12. Jakość portfela kredytowego	26
Tabela 13. Źródła finansowania	29
Tabela 14. Struktura walutowa bilansu sektora bankowego	32
Tabela 15. Struktura terminowa bilansu	32

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
Plac Powstańców Warszawy 1
00-950 Warszawa

tel. (+48 22) 262-50-00
fax (+48 22) 262-51-11 (95)
e-mail: knf@knf.gov.pl

www.knf.gov.pl